ODLUKA KOMISIJE (EU) 2019/2120

od 24. lipnja 2019.

o državnoj potpori SA.33078 (2015/C) (ex 2015/NN) koju je provela Belgija u korist društva JCDecaux Belgium Publicité

(priopćeno pod brojem dokumenta C(2019) 4466)

(Vjerodostojan je samo tekst na francuskom i nizozemskom jeziku)

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 108. stavak 2. prvi podstavak,

uzimajući u obzir Sporazum o Europskom gospodarskom prostoru, a posebno njegov članak 62. stavak 1. točku (a),

nakon što je pozvala zainteresirane strane da podnesu primjedbe u skladu s navedenim odredbama ([1]) i uzimajući u obzir njihove primjedbe,

budući da:

1. POSTUPAK

(1) Dopisom od 19. travnja 2011., evidentiranim 26. travnja 2011., Komisija je zaprimila pritužbu društva Clear Channel Belgium (dalje u tekstu: „CCB") protiv države Belgije u pogledu navodnog dodjeljivanja nezakonitih potpora koje su nespojive s unutarnjim tržištem u korist konkurenta navedenog društva JC Decaux Street Furniture Belgium (dalje u tekstu: „JCD"), bivšeg društva JCDecaux Belgium Publicité SA.

(2) Komisija je 29. svibnja 2013. zaprimila drugu pritužbu u pogledu navodnog dodjeljivanja nezakonitih potpora društvu JCD. Podnositelj pritužbe (dalje u tekstu: „drugi podnositelj pritužbe) htio je da njegov identitet ostane povjerljiv.

(3) Komisija je dopisom od 24. ožujka 2015. obavijestila Belgiju o svojoj odluci o pokretanju postupka predviđenog člankom 108. stavkom 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (dalje u tekstu: UFEU), a koji se odnosi na te navodne mjere potpore.

(4) Odluka Komisije o pokretanju postupka (dalje u tekstu: „odluka o pokretanju postupka") objavljena je u *Službenom listu Europske unije* 19. lipnja 2015. ([2]) Komisija je pozvala zainteresirane strane da dostave primjedbe u pogledu predmetnih navodnih mjera potpore.

(5) Belgija je svoja očitovanja iznijela 21. srpnja 2015. Komisija je zaprimila pisane primjedbe društva CCB 16. srpnja 2015. te primjedbe drugog podnositelja pritužbe, koji želi da njegov identitet ostane povjerljiv, i društva JCD 17. srpnja 2015. Komisija je primjedbe zainteresiranih strana na odluku o pokretanju postupka dostavila Belgiji dopisima od 24. srpnja i 13. kolovoza 2015. Komentare Belgije na te primjedbe zaprimila je dopisom od 2. listopada 2015.

(6) S belgijskim nadležnim tijelima i društvima JCD i CCB održane su rasprave i razmijenjene su dodatne informacije. Komisija je u tom pogledu Belgiji i zainteresiranim stranama 15. travnja 2016. poslala zahtjev za pružanje informacija. Belgija je na zahtjev za pružanje informacija odgovorila 20. lipnja 2016., a naknadne primjedbe dostavila je 26. siječnja 2017., 20.veljače 2017., 20. ožujka 2017. i 23. siječnja 2019.

(7) Društvo CCB naknadne je primjedbe dostavilo 1. prosinca 2015., 23. svibnja 2016., 20. rujna 2016. i 24. ožujka 2017. Društvo JCD naknadne je primjedbe dostavilo 12. listopada 2015., 29. ožujka 2016., 15. srpnja 2016. i 16. svibnja 2017.

([1]) SL C 203, 19.6.2015., str. 12.
([2]) Isto.

(8) Primjedbe koje je društvo CCB na odluku o pokretanju postupka dostavilo 16. srpnja 2015. sadržavale su dodatnu pritužbu protiv društva JCD.

2. **OPIS PRIGOVORA**

2.1. **Podnositelj pritužbe CCB i navodni korisnik potpora JCD**

(9) Društva CCB i JCD među glavnim su subjektima u sektoru vanjskog oglašavanja u Belgiji. Oba društva pripadaju međunarodnim grupama koje djeluju u sektoru vanjskog oglašavanja u velikom i malom formatu.

(10) Društvo CCB jest društvo kći međunarodne grupe CC Media Holding koja posjeduje društvo Channel Communication Inc., međunarodno poduzeće sa sjedištem u Sjedinjenim Američkim Državama koje je prisutno u 28 zemalja Europe, azijsko-pacifičkoj regiji i Latinskoj Americi. U Belgiji društvo CCB prodaje tisuće oglasnih površina malog i velikog formata; nadalje, obavlja djelatnosti nabave ulične opreme i sustava dijeljenja bicikala te upravlja njima.

(11) Društvo JCD belgijsko je društvo kći društva osnovanog prema francuskom pravu JCDecaux SA, globalnog dionika u sektoru vanjskog oglašavanja i nabave, postavljanja i održavanja ulične opreme kao i nabave samoposlužnih sustava dijeljenja bicikala i upravljanja njima.

(12) Pritužba koju je podnijelo društvo CCB, a koja je predmet ove odluke ([3]) odnosi se na dva dijela opisana u nastavku. Pritužba koju je podnio drugi podnositelj pritužbe odnosi se samo na drugi dio.

2.2. **Dio o oglasnim površinama iz ugovora iz 1984.**

2.2.1. *Kontekst*

(13) Grad Bruxelles ([4]) i društvo JCD sklopili su dva ugovora za postavljanje oglasnih površina u gradu Bruxellesu, jedan 1984., a drugi 1999. Oba se ugovora odnose na postavljanje ulične opreme uz naknadu u obliku oglasnih površina približne veličine 2 m^2, koje čine objekt na koji se može postaviti oglas (od jedne do dvije oglasne plohe, pa čak i šest oglasnih ploha za oglasne površine koje sa svake strane imaju po jednu oglasnu površinu na kojoj se oglasi izmjenjuju). Posebnost oglašavanja malog formata u Belgiji jest u tome što su plakati malog formata uglavnom uklopljeni u uličnu opremu.

(14) Dva ugovora koja su predmet pritužbe imaju različita svojstva opisana u nastavku.

(15) Ugovorom od 16. srpnja 1984. (dalje u tekstu: „ugovor iz 1984."), u trajanju od 15 godina, predviđeno je da će društvo JCD postaviti oglasne nadstrešnice na autobusnim stajalištima te da će se moći koristiti njima i uličnom opremom koja se naziva „mupi" (ima dvije strane od kojih je jedna namijenjena gradu Bruxellesu, a drugom se moglo služiti društvo JCD i na nju stavljati oglase) pod sljedećim uvjetima:

i. ugovorom nije bilo predviđeno da društvo JCD plaća gradu Bruxellesu najamnine, prava na upotrebu ili naknade za plakate koji pripadaju društvu JCD, ali društvo JCD moralo je gradu Bruxellesu omogućiti određene prednosti u naravi: stavljanje na raspolaganje besplatnih košara za papir, javnih sanitarnih čvorova i elektroničkih dnevnih listova, izradu općeg plana, turističkog plana i hotelskog plana te plana pješačkih staza u gradu Bruxellesu;

ii. svaka se oglasna površina mogla upotrebljavati tijekom 15 godina, a mogla se postavljati tijekom cijelog trajanja ugovora iz 1984., koji je također trajao 15 godina (1984.–1999.). Slijedom toga, 1999., po isteku ugovora iz 1984., velik broj oglasnih površina iz ugovora iz 1984. još se mogao upotrebljavati do isteka njihova razdoblja upotrebe od 15 godina.

([3]) Ova odluka ne odnosi se na dodatnu pritužbu društva CCB navedenu u uvodnoj izjavi 8., a koja se odnosi na odredbe ugovora iz 1999., koji nije bio sastavni dio formalnog istražnog postupka (vidjeti i uvodnu izjavu 69.).

([4]) Grad Bruxelles službeni je naziv općine koja se nalazi u središtu regije glavnog grada Bruxellesa. Grad Bruxelles okružuje 18 međusobno usko povezanih općina, koje zajedno čine jedinstvenu veliku upravnu cjelinu organiziranu u regiju glavnog grada Bruxellesa. Regija glavnog grada Bruxellesa ima vladu i parlament. Riječ je o gradskoj cjelini s približno 1 200 000 stanovnika, čiji dijelovi čine jedinstveni okrug uobičajenog naziva Bruxelles.

(16) Nakon poziva na podnošenje ponuda grada Bruxellesa za nabavu informativne ulične opreme, nadstrešnica za putnike i oglasnih materijala, njihovo postavljanje i održavanje te upravljanje njima, od kojih se dio mogao upotrebljavati u oglašivačke svrhe, ugovor iz 1984. zamijenjen je ugovorom od 14. listopada 1999. (dalje u tekstu: „ugovor iz 1999.").

(17) Iako se ugovor iz 1999. odnosio na sličnu opremu kao što je bila oprema iz ugovora iz 1984., njime (u trajanju od 15 godina) bilo je predviđeno sljedeće:

i. nova ulična oprema povezana s tim ugovorom bit će vlasništvo grada Bruxellesa ([5]), a društvo JCD plaćat će mjesečni najam za uporabu u oglašivačke svrhe;

ii. društvo JCD mora ukloniti svu staru opremu postavljenu na temelju starih ugovora između grada Bruxellesa i društva JCD. Kako bi se uzeo u obzir status opreme iz 1984., čije je petnaestogodišnje razdoblje upotrebe još uvijek bilo u tijeku, rasporedom priloženim ugovoru iz 1999. (dalje u tekstu: „Prilog 10.") jasno su bili utvrđeni datumi na koje se ti različiti plakati moraju ukloniti (od 1990. do 2010.). U prilogu 10. Navedene su 282 nadstrešnice i 198 oglasnih površina koje su i dalje bile podložne ugovoru iz 1984. s njihovim položajem i datumom uklanjanja svake od njih.

2.2.2. *Predmet pritužbe*

(18) Društvo CCB smatra da je društvo JCD primilo državnu potporu nespojivu s unutarnjim tržištem time što je nastavilo upotrebljavati određene oglasne površine iz ugovora iz 1984. nakon datuma predviđenog za njihovo uklanjanje u ugovoru iz 1999., ne plaćajući ni najamninu ni porez gradu Bruxellesu.

2.3. **Dio Villo!**

2.3.1. *Kontekst*

(19) Kako bi osigurala ponudu održive mobilnosti na svojem području, regija glavnog grada Bruxellesa odlučila je uvesti samoposlužni sustav automatskog iznajmljivanja bicikala na javnoj površini.

(20) Regija je u tu svrhu 15. ožujka 2008. objavila poziv na podnošenje ponuda, a ugovor je 13. studenog 2008. dobilo društvo JCD. Regija glavnog grada Bruxellesa sklopila je s društvom JCD 5. prosinca 2008. sporazum o koncesiji za javne usluge za upotrebu sustava automatskog iznajmljivanja bicikala Villo na području regije glavnog grada Bruxellesa („sporazum Villo") u ukupnom trajanju od 15 godina (produljen za dvije godine 2011. zbog kašnjenja u provedbi sporazuma). Tim je sporazumom bilo predviđeno:

i. postavljanje sustava automatskog iznajmljivanja bicikala i upravljanje njime (2500 bicikala na 200 stanica u prvoj fazi, koja je počela 16. studenog 2009., što je trebalo biti prošireno na 5000 bicikala u drugoj fazi od 2011.) i to za ukupno razdoblje od 15 godina (do 2026.);

ii. upravljanje oglasnim površinama i njihova upotreba za financiranje sustava iznajmljivanja bicikala kao nadopuna plaćanju klijenata. Na temelju toga društvo JCD upotrebljava oglasne površine uklopljene u postaje za bicikle te oglasne površine odvojene od tih stanica (odnosi se uglavnom na oglasne prostore od 2 m^2 i od 8 m^2).

(21) Ukupni procijenjeni prihod koncesije za cijelo vrijeme njezina trajanja iznosi približno [100 – 150] milijuna EUR. [30 – 40] % prihoda ostvaruje se od korisnika, a ostatak od oglašavanja.

(22) Osim toga, u okviru pregovora o sporazumu Villo, Regija je društvu JCD odobrila određene financijske mjere koje nisu bile navedene u pozivu na podnošenje ponuda ([6]).

i. izuzeće od naknade za upotrebu javne površine regije glavnog grada Bruxellesa na oglasnim površinama od 8 m^2; najveći iznos tog izuzeća ne prelazi [50 000 – 150 000] EUR godišnje ([7]);

([5]) Plaćanjem neto paušalne cijene po isporučenom, potpuno opremljenom, postavljenom i funkcionalnom proizvodu.

([6]) Ti su elementi navedeni u dodatku sporazumu Villo sklopljenom 9. lipnja 2011.

([7]) Naknada iznosi […] EUR godišnje po površini. Stoga, ukupni iznos naknade koji je moralo podmiriti društvo JCD bez izuzeća obuhvaća […] površina od 8 m^2 * […] EUR po površini, što iznosi [50 000 – 150 000] EUR.

ii. odredba o nepredvidivosti u pogledu regionalnih poreza (neutralizacija promjena u regionalnim porezima): prema tom načelu, ako se regionalni porezi povećaju, društvo JCD može se obeštetiti za to povećanje; međutim, predmetna odredba nikad se nije primijenila;

iii. odredba o prilagodbi cijena u pogledu regionalnih poreza (neutralizacija povećanja regionalnih poreza): prema tom načelu, ako se općinski porezi povećaju iznad 75 EUR/m^2, društvo JCD obeštećuje se za to povećanje; belgijska nadležna tijela prvo su smatrala da će obeštećenje predviđeno tom odredbom moći iznositi najviše [250 000 – 350 000] EUR godišnje ([8]).

2.3.2. *Predmet pritužbe*

(23) Društvo CCB i drugi podnositelj pritužbe smatraju da je društvo JCD primilo državnu potporu kroz financiranje koncesije Villo.

(24) Podnositelji pritužbe tvrde da sve mjere financiranja (upotreba oglasnih površina i dodatne mjere odobrene društvu JCD) čine državne potpore.

(25) Nadalje, te državne potpore ne mogu se smatrati spojivima s unutarnjim tržištem na temelju pravila Unije o naknadi za pružanje javnih usluga, a osobito Odluke Komisije 2012/21/EU ([9]) (dalje u tekstu: „odluka UOGI iz 2012.") jer društvo JCD ostvaruje znatnu prekomjernu kompenzaciju (osobito zato što je broj oglasnih površina dodijeljen društvu JCD bio prevelik).

3. ANALIZA DIJELA O OGLASNIM POVRŠINAMA IZ UGOVORA IZ 1984.

3.1. Razlozi za pokretanje postupka

(26) Komisija je smatrala da su, kada je riječ o upotrebi društva JCD određenih oglasnih površina postavljenih u okviru ugovora iz 1984. na području grada Bruxellesa i zadržanih nakon predviđenih datuma isteka (kako je navedeno u Prilogu 10. Ugovoru iz 1999.), kumulativni kriteriji koji se odnose na državne potpore ispunjeni i da ta mjera stoga čini državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a.

(27) Budući da se nije činilo da je *a priori* ispunjen ijedan uvjet da bi se potpora proglasila spojivom, Komisija je odlučila pokrenuti postupak predviđen u članku 108. stavku 2. UFEU-a.

3.2. Primjedbe zainteresiranih strana o odluci o pokretanju postupka

(28) Komisija je zaprimila primjedbe društava CCB i JCD sažeto prikazane u nastavku.

3.2.1. *Primjedbe društva CCB*

(29) Kao odgovor na odluku o pokretanju postupka društvo CCB navodi da se slaže s analizom Komisije prema kojoj je upotreba društva JCD više oglasnih površina postavljenih u okviru ugovora iz 1984. na području grada Bruxellesa i zadržanih nakon predviđenih datuma za uklanjanje bez plaćanja najamnine i poreza državna potpora u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a i da je nespojiva s unutarnjim tržištem.

(30) Društvo CCB jednako tako navodi da dijeli stajalište Komisije prema kojem postoje ozbiljne dvojbe oko postojanja i relevantnosti mehanizma kompenzacije koji su navela belgijska nadležna tijela kako bi opravdala zadržavanje spornih površina nakon predviđenih datuma za njihovo uklanjanje. Prema tvrdnjama društva CCB belgijska nadležna tijela nisu dostavila nikakav dokaz da je taj mehanizam kompenzacije bio formalno uspostavljen prije nezakonitog zadržavanja spornih površina.

([8]) Vidjeti uvodnu izjavu 82. odluke o pokretanju postupka.

([9]) Odluka Komisije 2012/21/EU od 20. prosinca 2011. o primjeni članka 106. stavka 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na državne potpore u obliku naknade za pružanje javnih usluga koje se dodjeljuju određenim poduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa (SL L 7, 11.1.2012., str. 3.).

(31) Društvo CCB ustraje na činjenici da je korist koju je imalo društvo JCD od upotrebe površina iz 1984. nakon predviđenih datuma za njihovo uklanjanje bila viša od 2 150 000 EUR bez kamata. Društvo CCB svoje stajalište temelji na dvama zapisnicima sudskog izvršitelja izvršena na njegov zahtjev 3. prosinca 2007. i 21. prosinca 2009., kojima je utvrđeno stanje opreme postavljene u okviru ugovora iz 1984., koja je na te datume još uvijek bila postavljena. Društvo CCB nadalje navodi da činjenica da se i sama belgijska nadležna tijela pouzdaju u zapisnike sudskog izvršitelja izvršene na zahtjev društva CCB (vidjeti odjeljak 3.3.2.) pokazuje da se nisu točno pratile površine zadržane i nakon datuma predviđenih na početku te da, s obzirom na to da ne postoje suprotni dokazi belgijskih nadležnih tijela, broj oglasnih površina koje treba uzeti u obzir za izračun prednosti dodijeljene društvu JCD iznosi 86, odnosno 119 oglasnih površina.

(32) Konačno, društvo CCB podupire analizu Komisije prema kojoj se od 2002. porezi na oglasne površine moraju plaćati bez obzira na početni ugovor. Stoga prijevremenim uklanjanjem oglasne površine iz ugovora iz 1984. društvo JCD ne bi izgubilo uštedu na porezima jer bi u svakom slučaju bilo dužno platiti te poreze za oglasne površine da su bili zadržani, što čini nedjelotvornim argument o kompenzaciji između ranijeg i kasnijeg uklanjanja kada je riječ o tim porezima. Društvo CCB jednako tako ponavlja svoju tvrdnju prema kojoj bi ta izuzeća od poreza u korist društva JCD uzrokovala znatna narušavanja belgijskog tržišta vanjskog oglašavanja i dovela do nepovoljnog položaja s obzirom na činjenicu da su konkurenti društva JCD, među kojima je društvo CCB, morali podmiriti poreze na oglašavanje za površine koje upotrebljavaju na području grada Bruxellesa.

(33) Društvo CCB napominje da je u presudi od 29. travnja 2016. Žalbeni sud u Bruxellesu presudio da društvo JCD nije poštovalo predviđene datume uklanjanja iz Priloga 10. posebnim specifikacijama ugovora iz 1999. i da je bespravno više godina upotrebljavalo brojne oglasne površine na javnom području grada Bruxellesa ([10]). Društvo CCB istaknulo je i da je Sud odbacio argument o kompenzaciji između ranijeg i kasnijeg uklanjanja koji je istaknulo društvo JCD.

(34) Društvo CCB smatra da bi prihodi od oglašavanja dobiveni od komercijalne upotrebe oglasnih površina zadržanih nakon datuma uklanjanja predviđenog u Prilogu 10. jednako tako mogli biti državna sredstva jer bi sama država mogla upotrebljavati te površine.

(35) U primjedbama dostavljenima 16. srpnja 2015. o odluci Komisije o pokretanju postupka društvo CCB dostavilo je dodatnu pritužbu protiv društva JCD koja se odnosila na poreze koje društvo JCD nije platilo državi Belgiji na površine iz ugovora iz 1999.

3.2.2. *Primjedbe društva JDC*

(36) U primjedbama na odluku o pokretanju postupka od 17. srpnja 2015. društvo JCD podsjeća da javno nadležno tijelo (u ovom slučaju grad Bruxelles) ima obvezu održavati ekonomsku ravnotežu ugovora čiji je potpisnik. Naime, društvo JCD tvrdi da, kako bi nadoknadilo gubitke prihoda od oglašavanja koji su posljedica prijevremenog uklanjanja predmetnih površina i zajamčilo ekonomsku ravnotežu ugovora iz 1984., grad Bruxelles logično je dopustio zadržavanje i upotrebu jednakog broja površina iz ugovora iz 1984. nakon predviđenog datuma njihova uklanjanja. Društvo JCD u tom pogledu tvrdi da je nadoknada neosporna i da se može dokazati različitim dokaznim elementima, među kojima su brojni podnesci i dopisi grada Bruxellesa u okviru preliminarne istrage.

(37) Društvo JCD tvrdi da upotreba predmetnih oglasnih površina nije nikada bila uređena ugovorom iz 1999. te da je stoga određena ulična oprema bila zadržana u okviru provedbe ugovora iz 1984., bez i najmanjeg prijenosa javnih sredstava. Zadržavanje predmetne opreme neutralno je u pogledu državnih sredstava jer je riječ o naknadi za prijevremeno uklanjanje druge opreme koja podliježe istom ugovoru.

(38) Za društvo JCD, iz samog načela kompenzacije proizlazi da bi upotreba opreme u oglašivačke svrhe nakon isteka roka trebala biti podložna istom mehanizmu koji se primjenjuje na prijevremeno uklonjene površine, to jest ugovoru iz 1984.

([10]) Presuda Žalbenog suda u Bruxellesu od 29. travnja 2016. (9. vijeće) u okviru predmeta 2011/AR/140. Žalbeni sud u Bruxellesu odbio je argument o premještanju opreme i pojasnio da premještanje nije bilo ni predviđeno ni odobreno ugovorima iz 1984. i 1999., a nije ih odobrio ni grad nakon sklapanja ugovora iz 1999.

(39) Prema tome društvo JCD osporava tvrdnju prema kojoj je imalo selektivnu korist od prijenosa javnih sredstava u okviru ugovora koje je redovno sklapalo s gradom Bruxellesom. Društvo JCD smatra da nije ostvarilo nikakvu uštedu u smislu neplaćenih najamnina i poreza na temelju ugovora iz 1999. i da te usluge potpadaju pod javnu uslugu.

(40) Osobito kada je riječ o izuzeću od plaćanja najamnina, društvo JCD tvrdi da se ono objašnjava mehanizmom kompenzacije koji podliježe ugovoru iz 1984.

(41) U pogledu izuzeća od plaćanja poreza stajalište grada Bruxellesa da ne propiše poreze samo za ugovore za uličnu opremu – za razliku od oglasnih površina – posve je dosljedan za očuvanje ekonomske ravnoteže predmetnih ugovora jer ni oglasne površine iz ugovora iz 1984. ni one iz ugovora iz 1999. nisu bile podložne porezu, i to bez obzira na činjenicu što je grad Bruxelles 2002. donio pravilnik o porezu.

(42) Naime, društvo JCD tvrdi da je grad Bruxelles prvi pravilnik o porezu za privremeno oglašavanje na i u javnom prostoru donio tek za financijsku godinu 2002. (Pravilnik o porezu od 17. listopada 2001.), a ugovor iz 1984. istekao je 1999. Prema tome, taj se porez ne može primjenjivati na upotrebu u oglasne svrhe površina iz ugovora iz 1984., čak ni na produljenu upotrebu tijekom 2002. i sljedećih financijskih godina. Društvo JCD tvrdi da se nepropisivanje poreza za te površine ne može smatrati selektivnom prednošću supotpisnika ugovora u mjeri u kojoj je odraz općeg načela koje nije dovelo do povoljnijeg postupanja odobrenog društvu JCD u odnosu na bilo kojeg drugog poduzetnika koji bi se našao u sličnoj situaciji i prema tome ne može opravdati postojanje državne potpore.

(43) Uz to, pod teoretskom pretpostavkom da se na taj ugovor počne primjenjivati porez, bilo je potrebno provesti reviziju uvjeta ugovora iz 1984., kako je predviđeno tim ugovorom.

(44) U pogledu površina iz ugovora iz 1999. društvo JCD smatra da njihova upotreba u oglasne svrhe jednako tako ne podliježe plaćanju poreza na oglašavanje. Naime, pravilnik o porezu na oglašavanje koji je donio grad Bruxelles 2002. ne bi se primjenjivao jer društvo JCD već plaća mjesečnu najamninu za upotrebu materijala za oglašavanje, što je, na temelju ugovora iz 1999., jedini trošak kojem podliježe upotreba površina u oglasne svrhe. Osim toga, tim pravilnikom o porezu izričito su izuzete oglasne površine grada Bruxellesa, stoga i površine iz ugovora iz 1999.

(45) U potporu tim argumentima društvo JCD dostavilo je Komisiji dvije presude od 4. studenoga 2016., kojima je Prvostupanjski sud francuskog govornog područja u Bruxellesu odlučio da društvo JCD ne mora plaćati općinski porez na oglase kada je riječ o oglasnim površinama postavljenima na području grada i koje pripadaju gradu Bruxellesu na temelju ugovora koji je dodijeljen društvu JCD 14. listopada 1999. Tim je presudama tada bio određen povrat iznosa koji su bili plaćeni za financijske godine od 2009. do 2012.

(46) Društvo JCD tvrdi da pod pretpostavkom da je prethodno naveden mehanizam kompenzacije podrazumijevao moguću neravnotežu u korist društva JCD, ta hipotetska neravnoteža nije mogla ojačati konkurentski položaj društva JCD u odnosu na njegove konkurente na odgovarajućim tržištima jer bi bila minimalna.

(47) Društvo JCD tvrdi da ta hipotetska neravnoteža osobito ne bi mogla otežati ulazak na ta tržišta poduzećima s nastanom u drugim državama članicama. Osim toga, društvo JCD podsjeća da je Komisija već zaključila da neke mjere imaju učinak samo na lokalnoj razini te da stoga ne utječu na trgovinu među državama članicama.

3.3. **Primjedbe Belgije**

3.3.1. *Primjedbe Belgije o odluci o pokretanju postupka*

(48) Belgijska nadležna tijela priznaju da je društvo JCD nastavilo upotrebljavati neke plakate iz ugovora iz 1984. nakon datuma za uklanjanje predviđenog ugovorom iz 1999., kako je utvrđeno u Prilogu 10. Za te oglasne površine društvo JCD nije plaćalo ni najamninu ni porez gradu Bruxellesu, za razliku od plakata iz ugovora iz 1999., za koje se najamnina plaćala od početka ugovora, a postojala je i obveza plaćanja poreza, ali samo nakon 2009. ([11]) Ovakvo je stanje trajalo do kolovoza 2011., kada su bile uklonjene posljednje površine.

([11]) Grad Bruxelles donio je prvi pravilnik o upotrebi javnih površina u privatne komercijalne svrhe u listopadu 2001., a stupio je na snagu u siječnju 2002. (Pravilnik o porezu od 17. listopada 2001., porez za privremeno oglašavanje na i u javnom prostoru), ali belgijska nadležna tijela zahtijevala su plaćanje poreza na oglasne površine iz 1999. tek od porezne godine 2009.

(49) Belgijska nadležna tijela ne osporavaju da su mjere pripisive njima, a osobito su pripisive gradu Bruxellesu. Naime, ta tijela čak objašnjavaju da su pristala da se oglasne površine iz ugovora iz 1984. zadrže nakon datuma predviđenog Ugovorom 10. kako bi se zadržala ravnoteža ugovora s društvom JCD pod uvjetom da se druge oglasne površine prijevremeno uklone na zahtjev grada Bruxellesa kako bi se postavile druge vrste površina koje su bile prikladnije, osobito zbog estetskih razloga, točnije, nova ulična oprema u secesijskom stilu.

(50) Belgijska nadležna tijela smatraju da je to prijevremeno uklanjanje značilo gubitak za društvo JCD koji se odrekao oglasnih površina za koje nije dospjela nikakva najamnina i obveza obračuna poreza do datuma predviđenog Prilogom 10. za njihovo uklanjanje i da je kao nadoknada za taj gubitak bilo prihvatljivo da se ostale površine zadrže dulje od predviđenog te da se za te površine ne potražuje nikakva najamnina i porez.

(51) Belgijska nadležna tijela priznaju da je općenito društvo JCD imalo gospodarsku prednost, ali samo zbog neravnoteže između broja prijevremeno uklonjenih oglasnih površina (prije njihova predviđenog datuma uklanjanja) i broja površina zadržanih nakon datuma uklanjanja predviđenog Prilogom 10. Člankom 4.5. sporazuma koji su 1984. sklopili grad Bruxelles i društvo JCD bilo je predviđeno da oglasni materijali i nadstrešnice budu izuzeti od plaćanja najamnine, prava na upotrebu ili naknade. Belgijska nadležna tijela tvrde da se to izuzeće mora analizirati vodeći računa o činjenici da u vrijeme potpisivanja sporazuma grad Bruxelles nije donio nikakav pravilnik o oporezivanju promotivnih materijala.

(52) Belgijska nadležna tijela tvrde da se društvo JCD s jedne strane odreklo uštede u smislu najamnina i poreza prihvativši da prijevremeno ukloni reklamne površine, a s druge strane, ostvarilo je uštedu u smislu najamnina i poreza zadržavši oglasne površine nakon predviđenih datuma uklanjanja. Izračunavši razliku između uštede koju je društvo JCD izgubilo zbog prijevremenog uklanjanja i dodatne uštede ostvarene zadržavanjem oglasnih površina dulje nego što je bilo predviđeno Prilogom 10., belgijska nadležna tijela tvrde da je društvo JCD ostvarilo financijsku prednost koja je u razdoblju od 1999. do 2011. iznosila najviše [100 000 – 150 000] EUR.

(53) U tom pogledu belgijska nadležna tijela iznijela su argument da bi mjera lako mogla biti obuhvaćena Uredbom Komisije (EZ) br. 1998/2006 ([12]) (dalje u tekstu „Uredba *de minimis iz 2006*.”). Naime, tom je uredbom propisano da se smatra da potpore u malom iznosu (manje od 200 000 EUR u razdoblju od tri fiskalne godine) ne utječu na trgovinu između država članica i stoga ne ispunjavaju sve kriterije iz članka 107. stavka 1. UFEU-a.

(54) Osim toga, belgijska nadležna tijela daju pojašnjenja o određenim navodima društva CCB koji su predmet odluke o pokretanju postupka. Na prvom mjestu, osnovna procjena od 86 površina koju je iznijelo društvo CCB netočno je jer se u zapisnicima sudskog izvršitelja društva CCB (vidjeti točku 31.) navodi 80 površina. Osim toga, društvo CCB pogrešno je opisalo neke površine kao nadstrešnice iako je riječ o informativnim plakatima za grad. Na drugom mjestu, kada je riječ o procjeni iznosa najamnina, društvo CCB netočno je indeksiralo iznos najamnina jer bi potonje, prema gradu Bruxellesu, trebale biti indeksirane na godišnjicu sklapanja ugovora ([13]). Na trećem mjestu, postoje pogreške u procjeni društva CCB iznosa poreza koje mora platiti društvo JCD.

3.3.2. *Primjedbe Belgije o primjedbama zainteresiranih strana*

(55) U pisanim primjedbama od 2. listopada 2015. belgijska nadležna tijela pojašnjavaju da činjenica što grad Bruxelles nije naplaćivao poreze koje je društvo JCD bilo dužno na temelju ugovora iz 1999., dok su trajali sudski postupci, nije bila posljedica usluge koju je odobrio grad Bruxelles, već primjene belgijskog zakona i presuda belgijskih sudova prema kojima općinska uprava nije mogla provesti pljenidbu ili naplatu poreza za onaj dio poreza koji neosporno premašuje dugovani iznos. Kada se tužba, kao što je ona koju je podnijelo društvo JCD, odnosi na cijeli porez, zapljena ili naplata nije moguća. Ta situacija ne podrazumijeva da je porezni obveznik koji pokreće

([12]) Uredba Komisije (EZ) br. 1998/2006 od 15. prosinca 2006. o primjeni članaka 87. i 88. Ugovora na *de minimis* potpore (SL L 379, 28.12.2006., str. 5.), primjenjiva u trenutku kada je potpora bila odobrena.

([13]) Člankom 12. ugovora iz 1999. predviđena je formula za varijaciju najamnina i propisuje se da naručitelj prihvaća formulu varijacije (indeksiranje na godišnjicu). U istom se članku navode osnovni podaci za izračun mjesečne najamnine.

pravosudnu radnju oslobođen poreza, kako tvrdi društvo CCB. Osim toga, ako su porezi osporeni, s knjigovodstvenog stajališta moraju se knjižiti kao trošak poslovanja. Stoga nikakva državna potpora ne može proizlaziti iz činjenice da grad Bruxelles ne naplaćuje poreze za koje se tereti društvo JCD, a koji su predmet sudskih postupaka.

(56) U pisanim primjedbama od 20. lipnja 2016., kao odgovor na pitanja koja su postavile službe Komisije dopisom od 15. travnja 2016., belgijska nadležna tijela potvrdila su da je grad Bruxelles počeo oporezivati oglasne površine postavljene na temelju ugovora dodijeljenog 14. listopada 1999. tek od porezne godine 2009. Međutim, pravilnikom o porezu od 17. listopada 2001. u pogledu privremenog oglašavanja na i u javnom prostoru grad Bruxelles uveo je porez na privremeno oglašavanje na i u javnom prostoru i predvidio je izuzeće od plaćanja poreza isključivo za svoje vlastite oglase ([14]). Belgijska nadležna tijela ističu da su pravilnici o oporezivanju primjenjivi na oglasne površine stupili na snagu tek 1. siječnja 2002., tako da za 2001. godinu nije bilo dugovanih iznosa i tvrde da se ti pravilnici o porezu primjenjuju na površine iz ugovora iz 1999.

(57) Nadalje, pojašnjavaju da grad Bruxelles nije naplatio iznose koji odgovaraju tim porezima za porezne godine od 2002. do 2008. Ta situacija proizlazi iz činjenice da je grad prvo smatrao da površine postavljene primjenom ugovora iz 1999., koje su mu pripadale i koje je upotrebljavalo društvo JCD, nisu oporezive, na temelju izuzeća od poreza predviđenog u članku 5. Pravilnika o porezima od 17. listopada 2001., koji se odnosi isključivo na vlastite oglase grada Bruxellesa. Uz to, Pravilnikom o porezima od 18. prosinca 2006. i u daljnjim pravilnicima o porezima uvedeno je izuzeće koje se posebno odnosilo na oglasne površine grada Bruxellesa ili tijela koje je grad Bruxelles osnovao ili su mu podložna.

(58) Prvi su porezi propisani 29. srpnja 2011., a odnosili su se na poreznu godinu 2009. Na temelju članka 6. Zakona od 24. prosinca 1996., od tada stavljenim izvan snage Odlukom od 3. travnja 2014., retroaktivno oporezivanje nije bilo moguće za razdoblje dulje od tri godine od 1. siječnja porezne godine.

(59) Belgijska nadležna tijela tvrde da je grad Bruxelles odlučio da više neće primjenjivati izuzeće jer je zaključio da izuzimanje oglasnih površina samo zato što pripadaju gradu Bruxellesu, a on nije njihov korisnik, stvara nepravednost u odnosu na korisnike drugih oglasnih površina. U skladu sa stajalištem grada Bruxellesa, kada bi bilo opravdano izuzeti oglasne površine koje on sam upotrebljava ili ih upotrebljavaju tijela koje je grad osnovao ili su mu podložna, izuzeće ne bi bilo opravdano kada bi ih upotrebljavala treća osoba, a osobito ako ih upotrebljava trgovačko poduzeće koje djeluje u sektoru vanjskog oglašavanja.

(60) Izuzećem predviđenim Pravilnikom o porezu zapravo se željelo spriječiti da grad oporezuje samog sebe, što mu ne bi stvorilo nikakav dodatni prihod i povećalo bi administrativni posao koji bi morao odraditi njegov odjel za financije, dok je svrha svakog pravilnika o porezu omogućiti poreznom tijelu da dođe do dodatnih financijskih sredstava. Međutim, kao što je pojašnjeno u primjedbama koje su belgijska nadležna tijela dostavila 20. veljače 2017. na dodatna pitanja koja je postavila Komisija 14. veljače 2017., grad Bruxelles nikada nije sam upotrebljavao oglasne površine. One su se uvijek upotrebljavale posredstvom trećih osoba. Jedine oglasne površine koje pripadaju gradu Bruxellesu jesu one koje su predmet javnog ugovora koji je 14. listopada 1999. dodijeljen društvu JCD. Po isteku ugovora iz 1999. bio je raspisan novi poziv na podnošenje ponuda kada je ugovor dobilo društvo CCB, sadašnji uspješni ponuditelj. Na temelju ugovora koji je sada na snazi, društvo CCB plaća najamninu za oglasne površine kao i odgovarajuće poreze.

([14]) Točnije, člankom 5. Pravilnika o porezu od 17. listopada 2001. bilo je predviđeno izuzeće od poreza osobito za „oglase koje postavlja grad ili tijela koja je grad osnovao, financira ih ili su mu podložna”.

(61) Belgijska nadležna tijela navode da subjekti koji upotrebljavaju vlastite površine plaćaju samo poreze koje su dužni plaćati, a da uz te poreze najamninu za upotrebu oglasnih površina plaćaju kada površine pripadaju gradu Bruxellesu. Ta najamnina ni u kojem slučaju ne zamjenjuje poreze koji se naplaćuju na takve površine. Naime, najamnina ja nadoknada za pravo na upotrebu površina koje pripadaju gradu Bruxellesu. Kada subjekti ne bi plaćali najamninu, mogli bi besplatno upotrebljavati oglasne površine grada Bruxellesa, a on bi morao snositi trošak nabave površina. Stoga je logično da moraju plaćati najamninu. Naprotiv, subjekti koji ne upotrebljavaju površine grada Bruxellesa moraju sami snositi trošak svih ulaganja za proizvodnju ili nabavu oglasnih površina.

(62) Belgijska nadležna tijela objašnjavaju da je, u dvjema presudama od 4. studenoga 2016., Prvostupanjski sud francuskog govornog područja u Bruxellesu, na temelju članka 9. Pravilnika o porezu za godine 2009.–2012., odlučio da društvo JCD ne mora plaćati općinski porez na oglase kada je riječ o oglasnim površinama postavljenima na području grada i koje pripadaju gradu Bruxellesu na temelju ugovora koji je dodijeljen društvu JCD 14. listopada 1999. Tim je presudama tada bio određen povrat iznosa koji su bili plaćeni za financijske godine od 2009. do 2012.

(63) Belgijska nadležna tijela jednako tako potvrđuju da je grad Bruxelles podnio žalbu na obje presude od 4. studenoga 2016. koje su se odnosile na porezne godine 2009.–2010. kao i na porezne godine 2011.–2012. U žalbenom postupku, koji još uvijek traje, grad Bruxelles istaknuo je da način na koji je Sud tumačio članak 9. Pravilnika o porezu, prema kojem je moguće izuzeti društvo JCD, postavlja pitanje njegove spojivosti s člancima 106. i 107. UFEU-a.

(64) Naprotiv, grad Bruxelles nije utvrdio nikakve dospjele poreze za oglasne površine koje podliježu ugovoru iz 1984. i koje su bile zadržane nakon predviđenog datuma uklanjanja.

(65) Belgijska nadležna tijela izjavljuju da nisu u mogućnosti dati iznos najamnina i neplaćenih poreza za površine zadržane nakon datuma uklanjanja predviđenog Prilogom 10. za razdoblje od 1. siječnja 2002. do 21. kolovoza 2010.

3.4. **Ocjena mjera**

3.4.1. *Dio o oglasnim površinama iz ugovora iz 1984.: predmet ove odluke*

(66) Analiza Komisije odnosi se jedino na zadržavanje površina iz 1984. nakon isteka roka za njihovu upotrebu i njome nije obuhvaćen sam ugovor iz 1984. Ovo je opravdano osobito zbog razloga što u skladu s člankom 17. Uredbe Vijeća (EU) 2015/1589 ([15]) Komisija ne može narediti povrat odobrenih potpora nakon isteka roka zastare od deset godina.

(67) Površine postavljene na temelju ugovora iz 1984. mogle su biti postavljene do isteka razdoblja valjanosti ugovora iz 1984. (to jest do 1999.), a mogle su se upotrebljavati tijekom 15 godina (to jest, eventualno do 2014.). Svaka potpora dodijeljena posredstvom tih površina na temelju ugovora iz 1984., pod pretpostavkom da su ispunjeni svi kumulativni uvjeti iz članka 107. stavka 1., mogla je, dakle, biti odobrena tek kada je društvo JCD dobilo odobrenje briselskih nadležnih tijela da postavi predmetnu oglasnu površinu, dakle do 1999., odnosno godine isteka tog ugovora. Stoga, svaka eventualna potpora odobrena društvu JCD bila bi odobrena najmanje deset godina prije prvog zahtjeva koji je Komisija uputila belgijskim nadležnim tijelima, odnosno 15. rujna 2011.

(68) Naprotiv, kada je riječ o zadržavanju oglasnih površina iz ugovora iz 1984. bez plaćanja najamnina i poreza nakon datuma predviđenog Prilogom 10. ugovoru iz 1999., eventualna potpora u korist društvu JCD u tim okolnostima dodijeljena je u trenutku kada su briselska nadležna tijela (prešutno) odobrila nepoštovanje rasporeda predviđenog tim prilogom. Analiza Komisije u nastavku odnosi se jedino na mjeru u kojoj zadržavanje oglasnih površina iz ugovora iz 1984. nakon datuma predviđenog Prilogom 10. znači državnu potporu u korist društva JCD koja je bila dobivena nakon 15. rujna 2001. (to jest, u roku zastare iz članka 17. Uredbe (EU) 2015/1589).

(69) Ta se odluka ne odnosi niti na analizu kvalifikacije kao državne potpore izuzeća od poreza koje društvo JCD duguje državi Belgiji za oglasne površine iz ugovora iz 1999., koja nije bila obuhvaćena opsegom odluke o pokretanju postupka.

([15]) Uredba Vijeća (EU) 2015/1589 od 13. srpnja 2015. o utvrđivanju detaljnih pravila primjene članka 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 248, 24.9.2015., str. 9.).

3.4.2. *Državna potpora u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a*

(70) U skladu s člankom 107. stavkom 1. UFEU-a svaka potpora koju dodijeli država članica ili koja se dodjeljuje putem državnih sredstava u bilo kojem obliku koja narušava ili prijeti da će narušiti tržišno natjecanje stavljanjem određenih poduzetnika ili proizvodnje određene robe u povoljniji položaj, nespojiva je s unutarnjim tržištem u mjeri u kojoj utječe na trgovinu među državama članicama.

(71) Prema ustaljenoj sudskoj praksi, da bi se mjera kvalificirala kao državna potpora u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a, moraju biti ispunjene sve kumulativne pretpostavke iz te odredbe: i. mjera se može pripisati državi i financira se iz državnih sredstava; ii. korisniku pruža selektivnu gospodarsku prednost; iii. mjera narušava ili prijeti da će narušiti tržišno natjecanje; iv. mjera može utjecati na trgovinu među državama članicama ([16]).

3.4.2.1. Pripisivost i državna sredstva

(72) Kako bi se mjera smatrala državnom potporom u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a, mora je dodijeliti država ili mora biti dodijeljena iz državnih sredstava. Državna sredstva uključuju sva sredstva iz javnog sektora ([17]), uključujući sredstva državnih tijela (decentraliziranih, saveznih, regionalnih ili drugih) ([18]).

(73) Prednosti dodijeljene izravno ili neizravno putem državnih sredstava mogu se smatrati potporama u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a. Postojanje državnog sredstva može poprimiti negativan predznak kada je riječ o izgubljenoj dobiti za tijela javne vlasti. Iz ustaljene sudske prakse proizlazi da odricanje od sredstava koja bi u načelu morala biti vraćena u državni proračun čini prijenos državnih sredstava. Nadalje, intervencije koje smanjuju troškove koji uobičajeno opterećuju proračun poduzetnika mogu biti državna sredstva ([19]).

Pripisivost

(74) Belgijska nadležna tijela ne osporavaju da je mjera pripisiva njima (a osobito je pripisiva gradu Bruxellesu). Naime, ta tijela čak objašnjavaju da su pristala da se oglasne površine iz ugovora iz 1984. zadrže nakon datuma predviđenog Ugovorom 10. kako bi se zadržala ravnoteža ugovora s društvom JCD pod uvjetom da se druge oglasne površine prijevremeno uklone na zahtjev grada Bruxellesa kako bi se postavile druge vrste površina koje su bile prikladnije, osobito zbog estetskih razloga, točnije, nova ulična oprema u secesijskom stilu (vidjeti uvodnu izjavu 49.).

Državna sredstva

(75) Belgijska nadležna tijela priznaju i da zadržavanje oglasnih površina nakon datuma predviđenih Prilogom 10. znači izgubljenu dobit za grad Bruxelles u pogledu najamnina i nenaplaćenih poreza za te oglasne površine koje bi inače bile zamijenjene površinama iz ugovora iz 1999., a koje su podrazumijevale plaćanje najamnina i poreza.

(76) Ne osporava se činjenica da je društvo JCD zadržalo oglasne površine iz 1984. nakon datuma predviđenih Prilogom 10. pripisiva državi Belgiji i da je to značilo da se država odrekla svojih sredstava. Kvantifikacija tih državnih sredstava (to jest iznosa najamnina i poreza kojih se grad Bruxelles odrekao) predmet je različitih ocjena Komisije i države Belgije (vidjeti odjeljak 3.4.5.).

([16]) Presuda Suda od 2. rujna 2010., *Komisija protiv Deutsche Post,* C-399/08 P, ECLI:EU:C:2010:481, t. 39. i navedena sudska praksa, presuda Suda od 21. prosinca 2016., *Komisija protiv Hansestadt Lübeck,* C-524/14 P, ECLI:EU:C:2016:971, t. 40., presuda Suda od 21. prosinca 2016., *Komisija protiv World Duty Free Group SA i dr.*, C-20/15 P i C-21/15 P ECLI:EU:C:2016:981, t. 53., i presuda Suda od 20. rujna 2017., *Komisija protiv Frucona Kosice,* C-300/16 P, ECLI:EU:C:2017:706, t. 19.

([17]) Presuda Općeg suda od 12. prosinca 1996., *Air France protiv Komisije,* T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, t. 56.

([18]) Presuda Suda od 14. listopada 1987., *Njemačka protiv Komisije*, C 248/84, ECLI:EU:C:1987:437, t. 17., i spojeni predmeti od 6. ožujka 2002., *Territorio Histórico de Álava - Diputación Foral de Álava,* T-92/00 i T-103/00, ECLI:EU:T:2002:61, predmet T-103/00) *Ramondín, SA i Ramondín Cápsulas SA protiv Komisije*, ECLI:EU:T:2002:61, t. 57.

([19]) Presuda Suda od 16. svibnja 2000., *Francuska protiv Ladbroke Racing Ltd i Komisije*, C-83/98 P, ECLI:EU:C:2000:248, t. 48. do 51. Presuda Suda od 14. siječnja 2015., *Eventech*, ECLI:EU:C:2015:9, t. 33.

(77) Prema tome Komisija smatra da ova mjera čini prijenos državnih sredstava u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a.

(78) Kao što je navedeno u uvodnoj izjavi 34., društvo CCB u svojim pisanim primjedbama smatra da bi prihodi od oglašavanja dobiveni od komercijalne upotrebe oglasnih površina zadržanih nakon datuma uklanjanja predviđenog u Prilogu 10. jednako tako mogli biti državna sredstva jer bi sama država mogla upotrebljavati te površine.

(79) Komisija prvo smatra da prihodi od oglašavanja koje je ubiralo društvo JCD ne čine jasno državna sredstva s obzirom na to da dolaze od privatnih ugovora između društva JCD i njegovih klijenata u kojima država ne sudjeluje ni na koji način.

(80) Osim toga, nije moguće smatrati da se grad Bruxelles odriče državnih sredstava samo zato što i sam ne sudjeluje u nekoj gospodarskoj djelatnosti. Takav pristup državnim sredstvima bio bi previše opsežan i zabranio bi državi da dopusti djelatnosti na svojem državnom području, a da prethodno ne provjeri bi li sama mogla obavljati određenu djelatnost.

(81) Uz to, čak i kad bi u teoriji bilo moguće da javno nadležno tijelo obavlja određenu gospodarsku djelatnost, jasno je da to nije njegova prva funkcija i da *a priori* nema ni znanje ni iskustvo ni stručnost ni tehnička sredstva za takvu djelatnost. U ovom se slučaju može, na primjer, primijetiti da su ugovori o oglašavanju uglavnom državni. Grad Bruxelles nije imao sredstva za sklapanje takvih ugovora jer je bio nadležan jedino za plakate koje je posjedovao na području grada Bruxellesa. Njegova eventualna mogućnost da stvara prihode od tih plakata nije usporediva s mogućnošću koju je imao JC Decaux.

3.4.2.2. Postojanje gospodarske prednosti

(82) U smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a, prednošću se smatra svaka gospodarska prednost koju poduzetnik ne bi ostvario u uobičajenim tržišnim uvjetima, odnosno bez intervencije države ([20]). Važan je jedino učinak mjere na poduzetnika, a ne uzrok i cilj intervencije države ([21]).

(83) Prema Sudu, prednost postoji ako se financijsko stanje poduzeća poboljša zbog intervencije države, stoga prednost nije samo pozitivno davanje, nego i intervencije koje u različitim oblicima smanjuju troškove koji uobičajeno opterećuju proračun poduzetnika ([22]).

(84) U ovom slučaju, od 1999. i sve do isteka odobrenja koja su se temeljila na Ugovoru iz 1984., društvo JCD nastavilo je upotrebljavati oglasne površine na području grada Bruxellesa ne plaćajući ni najamnine ni poreze za upotrebu tih površina iako su, u skladu s ugovorom iz 1999., te površine trebale biti uklonjene i, također u skladu s ugovorom iz 1999., upotreba novih oglasnih površina koje su ih zamijenile podrazumijevala je plaćanje najamnina i poreza.

(85) Belgijska nadležna tijela priznaju da je općenito društvo JCD imalo gospodarsku prednost, ali samo zbog neravnoteže između broja prijevremeno uklonjenih oglasnih površina, prije njihova predviđenog datuma uklanjanja, i broja površina zadržanih nakon datuma uklanjanja predviđenog Prilogom 10. Pod pretpostavkom da Komisija dijeli to stajalište (*quod non*), prednost bi u svakom slučaju postojala.

(86) Komisija najprije primjećuje da belgijska nadležna tijela prihvaćaju načelo postojanja prednosti, ali jednostavno osporavaju njezin opseg.

([20]) Presuda Suda od 11. srpnja 1996., *Syndicat français de l'Express international (SFEI) i drugi protiv La Poste i dr.*, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, t. 60., Presuda Suda od 29. travnja 1999., *Kraljevina Španjolska protiv Komisije Europskih zajednica*, C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, t. 41.

([21]) Presuda Suda od 2. srpnja 1974., *Italija protiv Komisije*, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, t. 13.

([22]) Presuda Suda od 8. studenoga 2001., *Adria-Wien Pipeline*, C-143/99, ECLI:EU:C:2001:598; i presuda Suda od 14. veljače 1990., *Francuska Republika protiv Komisije*, C-301//87, ECLI:EU:C:1990:67, t. 41.

(87) Uz to, belgijska nadležna tijela smatraju mjeru naknadom dodijeljenom društvu JCD kako bi mu se nadoknadilo prijevremeno uklanjanje određenog broja oglasnih površina. Komisija u tom pogledu upućuje na predmet C-211/15 P, Orange protiv Komisije ([23]), u kojem je Sud Europske unije potvrdio stajalište Općeg suda ([24]) i nezavisnog odvjetnika ([25]), prema kojima čak i olakšanje koje se dodjeljuje poduzetniku ukidanjem dodatnih troškova koji proizlaze iz derogatornog sustava kojim nisu obuhvaćeni konkurentni poduzetnici, čini državnu potporu ([26]). Jedine kompenzacije koje podrazumijevaju prijenos javnih sredstava i koje se ne kvalificira kao državnu potporu su kompenzacije za javnu uslugu i koje se dodjeljuju u skladu sa sudskom praksom u predmetu Altmark ([27]).

(88) Naime, ugovor iz 1984. kao i ugovor iz 1999. obični su trgovinski ugovori i njihovim odredbama društvu JCD nije povjerena javna usluga. Stoga sudska praksa iz predmeta Altmark, koja se odnosi na kompenzacije dodijeljene za pružanje javne usluge, nije primjenjiva.

(89) Stoga se na temelju toga čini da kompenzacija koju navode belgijska nadležna tijela, pod pretpostavkom da se njome stvarno željela kompenzirati nepogodnost povezana s mogućom obvezom prijevremenog uklanjanja određenih oglasnih površina, nužno implicira prednost za društvo JCD. Taj je zaključak tim čvršći što je u ovom slučaju teško smatrati da je društvo JCD pretrpjelo strukturnu nepogodnost jer je društvo JCD samoinicijativno prihvatilo ukloniti te površine i jer su uostalom belgijska nadležna tijela sama priznala da je predmetna kompenzacija otišla dalje od onoga što je bilo potrebno zbog navodne nepogodnosti.

(90) Ta je argumentacija jednako tako u skladu s točkom 69. Obavijesti Komisije o pojmu državne potpore ([28]) (dalje u tekstu: „obavijest o pojmu državne potpore") u kojoj je istaknuto da „može se smatrati da su troškovi koji proizlaze iz regulatornih obveza koje uvodi država ([29]) povezani sa sastavnim troškovima gospodarske djelatnosti, tako da svaka naknada tih troškova znači davanje prednosti poduzetniku ([30]). *To znači da postojanje prednosti u načelu nije isključeno činjenicom da prednost ne premašuje naknadu za trošak koji proizlazi iz uvođenja regulatorne obveze*. Isto vrijedi i za smanjenje troškova koje poduzetnik ne bi imao da nije postojao poticaj koji proizlazi iz državne mjere jer bi bez tog poticaja svoje djelatnosti strukturirao na drukčiji način ([31]). Postojanje prednosti isto tako nije isključeno ako se mjerom nadoknađuju naknade drukčije prirode koje nisu povezane s tom mjerom ([32])."

(91) U ovom slučaju jednako tako nije stvarno moguće izjednačiti prijevremenu zamjenu oglasnih površina iz 1984. s regulatornom obvezom jer je društvo JCD samoinicijativno prihvatilo ukloniti te površine, ali iz točke 69. Obavijesti o pojmu državne potpore proizlazi da bi, ako je uklanjanje oglasnih površina bilo uzrokovano regulatornom obvezom, kompenzacija te zamjene podrazumijevala prednost.

([23]) Presuda Suda od 26. listopada 2016., *Orange protiv Europske komisije*, C-211/15, ECLI:EU:C:2016:798.

([24]) Presuda Općeg suda od 26. veljače 2015., *Orange protiv Komisije,* T-385/12, ECLI:EU:T:2015:117.

([25]) Mišljenje nezavisnog odvjetnika N. Wahla od 4. veljače 2016., *Orange protiv Komisije*, ECLI:EU:C:2016:78.

([26]) Presuda Suda od 26. listopada 2016., *Orange protiv Komisije,* C-211/15 P, ECLI:EU:C:2016:798, t. 41. do 44.

([27]) Presuda Suda od 26. listopada 2016., *Orange protiv Komisije,* C-211/15 P, ECLI:EU:C:2016:798, t. 44.

([28]) Obavijest Komisije od 19. srpnja 2016. o pojmu državne potpore iz članka 107. stavka 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL C 262, 19.7.2016., str. 1.).

([29]) Kad je riječ o poljoprivrednom sektoru, primjeri uvođenja regulatorne obveze bili bi veterinarski pregledi i testiranja ili provjere i testiranja sigurnosti hrane koji se uvode za poljoprivredne proizvođače. Za razliku od toga, provjere i testiranja koja provode i financiraju javna tijela i za koja se zakonom ne propisuje da ih provode ili financiraju poljoprivredni proizvođači ne smatraju se regulatornim obvezama uvedenima za poduzetnike. Vidjeti odluke Komisije od 18. rujna 2015. o državnoj potpori SA.35484, ispitivanja kvalitete mlijeka u okviru Zakona o mlijeku i mastima i od 4. travnja 2016. o državnoj potpori SA.35484, opće kontrolne aktivnosti u području zdravstvene zaštite u skladu sa Zakonom o mlijeku i mastima.

([30]) Presuda Općeg suda od 25. ožujka 2015., *Belgija protiv Komisije*, T-538/11, ECLI:EU:T:2015:188, t. 74. do 78.

([31]) Na primjer, ako trgovačko društvo primi subvenciju radi ulaganja u potpomognutu regiju, ne može se tvrditi da se time ne smanjuju troškovi koji su obično uključeni u proračun poduzetnika s obzirom na to da, kada subvencije ne bi bilo, trgovačko društvo ne bi izvršilo to ulaganje.

([32]) Presuda Suda od 8. prosinca 2011., *France Télécom protiv Komisije*, C-81/10 P, ECLI:EU:C:2011:811, t. 43. do 50. To se logično primjenjuje na smanjenje troškova koje poduzetnik snosi da bi zamijenio status službenika statusom zaposlenika usporedivim sa statusom zaposlenika konkurenata, čime se dodjeljuje prednost predmetnom poduzetniku (o čemu su prethodno postojale određene dvojbe nakon presude Općeg suda od 16. ožujka 2004., *Danske Busvognmænd protiv Komisije*, T-157/01, ECLI:EU:T:2004:76, t 57.). Kada je riječ o naknadi izgubljenih troškova vidjeti i presudu Općeg suda od 11. veljače 2009., *Iride SpA i Iride Energia protiv Komisije*, T-25/07, ECLI:EU:T:2009:33, t. 46. do 56.

(92) Nadalje, treba istaknuti da se u točki 71. Obavijesti o pojmu državne potpore podsjeća: „Postojanje prednosti isključuje se u slučaju povrata nezakonito naplaćenih poreza ([33]), obveze nacionalnih tijela da naknade štetu koju su prouzrokovala određenim poduzetnicima ([34]) ili plaćanja naknade za izvlaštenje ([35])".

(93) Međutim, ništa od toga ovdje nije slučaj. Ni zbog čega ne može se zaključiti da su belgijska nadležna tijela uzrokovala štetu društvu JCD koju bi mu morala nadoknaditi. Društvo JCD samoinicijativno je pristalo ukloniti određene oglasne površine iz 1984. i opravdano se može pretpostaviti da je društvo JCD na to pristalo jer je općenito od toga ostvarilo prednost.

(94) Konačno, Komisija postavlja pitanje je li tu kompenzaciju moguće smatrati uobičajenim postupkom tržišnog operatora koji bi eventualno mogao isključiti postojanje prednosti. Međutim, ne može se smatrati da je grad Bruxelles postupio kao tržišni operator u ovim okolnostima. Naime, utvrđeno je da navodni sporazum o kompenzaciji nije bio formalno ni sastavljen ni praćen (čime se uostalom objašnjava zašto, prema tvrdnjama samih belgijskih nadležnih tijela, postoji razlika između prijevremeno uklonjenih i zamijenjenih oglasnih površina). Komisiji nije dostavljen nikakav dokaz o pregovorima bilo kakve vrste između grada Bruxellesa i društva JCD o tom pitanju. Ništa ne upućuje na to da je grad Bruxelles proveo analizu stvarne izgubljene dobiti društva JCD povezane s prijevremenim uklanjanjem određenih oglasnih površina iz ugovora iz 1984. u usporedbi s dobiti ostvarenom zadržavanjem drugih površina, koje su uostalom posve amortizirane (trošak tih plakata logički je bio u potpunosti vraćen, uključujući maržu društva JCD, njihovom upotrebom tijekom zakonskog trajanja ugovora iz 1984.), na temelju istog ugovora. Nepostojanje analize, ugovora i praćenja isključuju da je postupak grada Bruxellesa u skladu s načelom privatnog operatora u tržišnom gospodarstvu.

(95) Uostalom, argument Komisije o postojanju prednosti bio je potvrđen presudom Žalbenog suda u Bruxellesu od 29. travnja 2016. ([36]) U toj presudi Žalbeni sud odbacuje žalbu društva JCD i potvrđuje presudu koju je 13. prosinca 2010. donio Prvostupanjski sud u Bruxellesu. Točnije, Sud potvrđuje da društvo JCD nije poštovalo datume uklanjanja predviđene u Prilogu 10. ugovoru iz 1999. i da je prema tome bespravno upotrebljavalo brojne oglasne površine na javnom području grada Bruxellesa. Dakle, društvo JCD objektivno je nezakonito postupilo protivno poštenoj tržišnoj praksi jer je upotrebom oglasnih površina koje se nisu ili se više nisu smjele nalaziti u mreži grada društvo JCD dobilo nezakonitu konkurentsku prednost koja je mogla odvratiti oglašivače od njegova konkurenta, društva CCB. Sud u tom pogledu nalaže prekid te nezakonite prakse i smatra da je uklanjanje oglasnih površina koje se bespravno upotrebljavaju nužno kako bi se prekinulo s nezakonitom praksom.

(96) Slijedom toga, Komisija smatra da je time što je društvo JCD između 1999. i 2011. zadržalo i upotrebljavalo određen broj oglasnih površina iz ugovora iz 1984. na području grada Bruxellesa nakon datuma uklanjanja predviđenog Prilogom 10. ugovoru iz 1999., bez plaćanja najamnine i poreza, došlo do smanjenja troškova koje bi društvo JCD uobičajeno moralo snositi obavljajući svoju djelatnost i da to predstavlja gospodarsku prednost.

3.4.2.3. Selektivnost

(97) Da bi se smatrala državnom potporom, mjera mora biti selektivna, odnosno mora stavljati u povlašteni položaj određene poduzetnike ili proizvodnju određene robe u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a ([37]). Stoga su pojmom potpora obuhvaćene jedino one mjere kojima se poduzetnici na selektivan način stavljaju u povoljniji položaj.

(98) Najprije, može se primijetiti da belgijska nadležna tijela ne osporavaju selektivnost mjere (zadržavanje oglasnih površina iz 1984. bez plaćanja najamnina i poreza nakon isteka razdoblja njihove upotrebe predviđenog u Prilogu 10.).

([33]) Presuda Suda od 27. ožujka 1980., *Amministrazione delle finanze dello Stato*, C-61/79, ECLI:EU:C:1980:100, t. 29. do 32.

([34]) Presuda Suda od 27. rujna 1988., *Asteris AE i dr. protiv Grčke*, spojeni predmeti C-106/87 do C-120/87, ECLI:EU:C:1988:457, t. 23. i 24.

([35]) Presuda Općeg suda od 1. srpnja 2010., *Nuova Terni Industrie Chimiche SpA protiv Komisije*, T-64/08, ECLI:EU:T:2010:270, t. 59. do 63. te t. 140. i 141., u kojima je razjašnjeno da, iako se plaćanjem naknade za izvlaštenje ne dodjeljuje prednost, *ex post* produljenje takve naknade može predstavljati državnu potporu.

([36]) Presuda Žalbenog suda u Bruxellesu od 29. travnja 2016. (9. vijeće) u okviru predmeta 2011/AR/140.

([37]) Presuda Suda od 15. prosinca 2005., *Italija protiv Komisije*, C-66/02, ECLI:EU:C:2005:768, t. 94.

(99) Naime, belgijska nadležna tijela objasnila su da je mjera kompenzacija odobrena društvu JCD kako bi se nadoknadilo prijevremeno uklanjanje određenih oglasnih površina i da je takva mjera po svojoj prirodi individualna mjera te u tom okviru utvrđivanje gospodarske prednosti (vidjeti odjeljak 3.4.2.2.) u pravilu omogućuje pretpostavku njihove selektivnosti. U izostanku pokazatelja o suprotnom ta se pretpostavka primjenjuje u ovom slučaju i dovoljna je da se mjeru proglasi selektivnom.

(100) Jednako tako, može se primijetiti da nije moguće smatrati da mjera nije selektivna jednostavno zato što je društvo JCD bilo u jedinstvenoj pravnoj i činjeničnoj situaciji zbog toga što je jedini mogao imati koristi od mjera jer je jedino on raspolagao oglasnim površinama iz ugovora iz 1994.

(101) Naime, u prethodno navedenoj presudi „Orange" Sud je potvrdio stajalište Općeg suda ([38]) prema kojem „kriterij usporedbe korisnika s drugim subjektima koji se nalaze u usporedivoj činjeničnoj i pravnoj situaciji, s obzirom na cilj mjere, ima svoje porijeklo i opravdanje u okviru ocjene selektivnog karaktera mjere potencijalno opće primjene te stoga ne bi bio mjerodavan kada se radi, kao u ovom slučaju, o ocjeni selektivnog karaktera *ad hoc* mjere, koja se odnosi samo na jednog poduzetnika […]".

(102) U ovom slučaju jasno je da je zadržavanje oglasnih površina *ad hoc* mjera čija primjena nije opća te je stoga jasno selektivna.

3.4.2.4. Narušavanje tržišnog natjecanja i utjecaj na trgovinu između država članica

(103) Javna potpora poduzetnicima predstavlja državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a samo ako „narušava ili prijeti da će narušiti tržišno natjecanje", i to samo „u mjeri u kojoj utječe na trgovinu među državama članicama".

Narušavanje tržišnog natjecanja

(104) Smatra se da mjera potpore koju dodjeljuje država narušava ili prijeti da će narušiti tržišno natjecanje ako može dovesti do jačanja konkurentskog položaja primatelja u odnosu na poduzetnike s kojima se tržišno natječe ([39]).

(105) Dovoljno je da je u trenutku stupanja na snagu mjere potpore na predmetnom tržištu postojala situacija stvarnog tržišnog natjecanja kako bi intervencija države ili intervencija putem državnih sredstava mogla utjecati na trgovinu među državama članicama i narušavati ili prijetiti da će narušiti tržišno natjecanje ([40]). Stoga se govori o narušavanju tržišnog natjecanja čim država poduzetniku u liberaliziranoj gospodarskoj grani u kojoj postoji tržišno natjecanje ili bi moglo postojati dodijeli financijsku prednost.

(106) S obzirom na činjenicu da društvo JCD posluje na tržištu na kojem postoji tržišno natjecanje između različitih poduzeća iz sektora (tržište oglašavanja malog formata), dodjela ili primanje potpore u korist postojećih subjekata imalo bi učinke koji bi potencijalno mogli narušiti tržišno natjecanje.

Učinci na trgovinu između država članica

(107) Prema sudskoj praksi sudova Unije svaka potpora dodijeljena poduzetniku koji obavlja svoje djelatnosti na unutarnjem tržištu može utjecati na trgovinu među državama članicama ([41]).

([38]) Presuda Općeg suda od 6. veljače 2016., *Orange protiv Komisije,* T-385/12, ECLI:EU:T:2015:117.

([39]) Presuda Suda od 17. rujna 1980., *Philip Morris Holland BV protiv Komisije,* C-730/79, ECLI:EU:C:1980:209, t. 11. i presuda Općeg suda od 15. lipnja 2000., *Alzetta Mauro i dr. protiv Komisije,* spojeni predmeti T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97 do 607/97, T-1/98, T-3/98 à T-6/98 i T-23/98, ECLI:EU:T:2000:151, t. 80.

([40]) Presuda Suda od 23. siječnja 2019., *Fallimento Traghetti del Mediterraneo,* C-387/17, ECLI:EU:C:2019:51, t. 40.

([41]) Presuda Općeg suda od 4. travnja 2001., *Regione Friuli Venezia Giulia protiv Komisije,* T-288/97, ECLI:EU:T:1999:125, t. 41.

(108) Iz ustaljene sudske prakse proizlazi da Komisija ne mora provesti gospodarsku analizu stvarnog stanja na predmetnim tržištima, na dijelu tržišta poduzetnika koji primaju pomoć, položaja konkurentskih poduzetnika ili trgovine između država članica ([42]). U slučaju nezakonito dodijeljene državne potpore Komisija ne mora dokazati stvarni učinak koji je ta potpora imala na tržišno natjecanje i trgovinu.

(109) Predmetna mjera (zadržavanje oglasnih površina bez plaćanja najamnina ni poreza nakon datuma predviđenih u Prilogu 10.) u korist društva JCD osnažuje njegov položaj na tržištu oglasnih površina u regiji glavnog grada Bruxellesa i otežava ulazak na ta tržišta poduzećima s nastanom u drugim državama članicama ([43]). Uz to, Komisija u ovom slučaju primjećuje da su i društvo JCD i društvo CCB aktivna u drugim državama članicama Europske unije ([44]). Osim toga, važno je istaknuti da su oglašivači često međunarodne grupe aktivne u brojnim zemljama i da u određenim slučajevima oglašivačke kampanje često imaju međunarodnu dimenziju.

(110) Mjera stoga može utjecati na trgovinu među državama članicama.

(111) Međutim, potrebno je istaknuti da belgijska nadležna tijela, iako priznaju da postoji prednost u korist društva JCD, smatraju da je moguće pozvati se na Uredbu *de minimis* iz 2006.

(112) Njihovo razmišljanje temelji se na izračunu iznosa te prednosti uzimajući u obzir logiku kompenzacije između oglasnih površina uklonjenih sa zakašnjenjem i prijevremeno uklonjenih oglasnih površina.

(113) Belgijska nadležna tijela zapravo smatraju (vidjeti uvodne izjave 51. do 52.) da je općenito društvo JCD imalo gospodarsku prednost, ali samo zbog neravnoteže između broja prijevremeno uklonjenih oglasnih površina, prije predviđenog datuma uklanjanja, i broja površina zadržanih nakon datuma uklanjanja predviđenog Prilogom 10. Prema njihovu stajalištu, s jedne strane društvo JCD odreklo se uštede u smislu najamnina i poreza prihvativši da prijevremeno ukloni reklamne površine, a s druge strane ostvarilo je uštedu u smislu najamnina i poreza zadržavši oglasne površine nakon predviđenih datuma uklanjanja.

(114) Izračunavši razliku između uštede koju je društvo JCD izgubilo zbog prijevremenog uklanjanja i dodatne uštede ostvarene zadržavanjem oglasnih površina dulje nego što je bilo predviđeno Prilogom 10., društvo JCD je, kako tvrde belgijska nadležna tijela, ostvarilo ograničenu financijsku prednost koja je u razdoblju od 1999. do 2011. iznosila najviše [100 000 – 150 000] EUR.

(115) U mjeri u kojoj smatraju da prednost dodijeljena društvu JCD ne može premašiti [100 000 – 150 000] EUR, belgijska nadležna tijela iznijela su argument da bi mjera lako mogla biti obuhvaćena područjem primjene Uredbe *de minimis* iz 2006.

(116) U tom je pogledu u ovoj fazi važno istaknuti da su za predmetno razdoblje relevantne dvije uredbe *de minimis*:

(a) Uredba Komisije (EZ) br. 69/2001 od 12. siječnja 2001. o primjeni članaka 87. i 88. Ugovora o EZ-u na potpore male vrijednosti (dalje u tekstu „Uredba *de minimis* iz 2001."), na snazi od veljače 2001. do 31. prosinca 2006., kojom je propisano da potpore u malom iznosu (manje od 100 000 EUR u razdoblju od tri fiskalne godine) ne utječu na trgovinu između država članica i stoga ne ispunjavaju sve kriterije iz članka 107. stavka 1. UFEU-a;

(b) Uredba *de minimis* iz 2006., na snazi od 1. siječnja 2007. do 31. prosinca 2013., kojom je propisano da se smatra da potpore u malom iznosu (manje od 200 000 EUR u razdoblju od tri fiskalne godine) ne utječu na trgovinu između država članica i stoga ne ispunjavaju sve kriterije iz članka 107. stavka 1. UFEU-a.

([42]) Presuda Suda od 8. rujna 2011., *Komisija protiv Nizozemske*, predmet C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, t. 131.

([43]) Vidjeti, u tom smislu, presudu Suda od 8. svibnja 2013., *Eric Libert i drugi protiv Vlade Flandrije; All Projects & Developments NV i drugi protiv Vlaamse Regering*, spojeni predmeti C-197/11 i C- 203/11, ECLI:EU:C:2013:288.

([44]) Na primjer, poziv na podnošenje ponuda koji je objavila regija glavnog grada Bruxellesa 15. ožujka 2008. u okviru koncesije Villo bio je objavljen u *Službenom listu Europske unije*.

(117) Ponajprije, kao što je objašnjeno u odjeljku 3.4.2.2., Komisija smatra da je prednost veća od one kako je razmatraju belgijska nadležna tijela jer se izračunom prednosti moraju uzeti u obzir sve najamnine i porezi koje nije platilo društvo JCD na predugo zadržane oglasne površine. Treba istaknuti da Komisija nema točnu procjenu ukupnih prednosti dodijeljenih društvu JC Decaux zato što su belgijska nadležna tijela odbila dostaviti tu informaciju, ali u svakom slučaju iznos potpore dodijeljene društvu JCD veći je od 200 000 EUR. Stoga se uredbe *de minimis* ne mogu primjenjivati i Komisija ne može prihvatiti argument belgijskih nadležnih tijela.

(118) Čak i da je jedna od uredbi *de minimis* primjenjiva (*quod non*), Komisija nadalje primjećuje da uvjeti kontrole utvrđeni u članku 3. Uredbe *de minimis* iz 2001. i u članku 3. Uredbe *de minimis* iz 2006. nikako nisu ispunjeni. Belgijska nadležna tijela zapravo u početku nisu oglasnu površinu smatrala potporom *de minimis*, stoga nisu poduzimala radnje predviđene tim uredbama.

(119) Mjera također ne ispunjava uvjete transparentnosti utvrđene u članku 2. stavku 4. Uredbe *de minimis* iz 2006. kojom je predviđeno sljedeće: „ova se Uredba primjenjuje samo na potpore za koje je moguće prethodno točno izračunati bruto novčanu protuvrijednost bez potrebe za procjenom rizika (transparentne potpore)”. U ovom slučaju belgijska nadležna tijela nisu dostavila nikakav dokument koji bi mogao upućivati na postojanje izračuna prije dodjele mjere potpore, pa čak niti na posebno praćenje ravnoteže između prijevremeno uklonjenih oglasnih površina i oglasnih površina uklonjenih sa zakašnjenjem, što je osnovica za izračun koji su izvršila belgijska nadležna tijela i došla do iznosa od [100 000 – 150 000] EUR.

(120) Posljedično, predmetna potpora ne može biti obuhvaćena područjem primjene Uredbe *de minimis*.

(121) Zaključno, Komisija smatra da mjera može utjecati na trgovinu među državama članicama.

3.4.2.5. Zaključak

(122) S obzirom na sve prethodno navedeno Komisija zaključuje da je zadržavanje oglasnih površina iz ugovora iz 1984. nakon njihova predviđenog datuma uklanjanja značilo dodjelu državne potpore društvu JCD, koja je imala dva dijela (najamnine i poreze).

3.4.3. *Zakonitost potpore*

(123) Komisija utvrđuje da mjera obuhvaćena tim dijelom pritužbe, a koja čini državne potpore u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora, nije bila prijavljena u skladu s člankom 108. stavka 3. UFEU-a.

(124) Budući da belgijska nadležna tijela nisu dostavila obrazloženje za izuzeće od obveze prijave, mjera je stoga nezakonita.

3.4.4. *Spojivost s unutarnjim tržištem*

(125) U mjeri u kojoj činjenica da je društvo JCD upotrebljavalo određene oglasne površine postavljene na temelju ugovora iz 1984. na području grada Bruxellesa nakon datuma predviđenog za njihovo uklanjanje (navedenog u Prilogu 10. ugovoru iz 1999.) podrazumijeva postojanje državnih potpora u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a, treba utvrditi bi li se te mjere mogle smatrati spojivima s unutarnjim tržištem.

(126) Mjere državne potpore mogu se smatrati spojivima s unutarnjim tržištem na temelju odstupanja predviđenih u članku 106. stavku 2. kao i u članku 107. stavcima 2 i 3. UFEU-a. Međutim, belgijska nadležna tijela nisu iznijela nikakav argument kojim bi dokazala da će se u ovom slučaju primijeniti jedno od tih odstupanja.

(127) Komisija najprije podsjeća da je na državi članici da dokaže je li potpora spojiva s unutarnjim tržištem. No, belgijska nadležna tijela nisu dala nikakav argument spojivosti za predmetne mjere. Odstupanja predviđena u članku 107. stavku 2. UFEU-a, u članku 107. stavku 3. točkama (a) do (d) UFEU-a ne primjenjuju se u ovom slučaju jer predmetna mjera nije opravdana ciljevima predviđenima tim odredbama.

(128) U konačnici, ugovori iz 1984. i iz 1999. obični su trgovinski ugovori i njihovim uvjetima društvu JCD nije povjerena javna usluga. Prema tome, odstupanje predviđeno u članku 106. stavku 2. UFEU-a, koje se odnosi na kompenzacije dodijeljene za pružanje javne usluge, nije primjenjivo.

(129) Stoga, Komisija smatra da je zadržavanje oglasnih površina iz ugovora iz 1984. nakon datuma uklanjanja predviđenog Prilogom 10. ugovoru iz 1999., bez plaćanja najamnine i poreza, dovelo do smanjenja troškova koje bi društvo JCD uobičajeno moralo snositi obavljajući svoju djelatnost i da se posljedično mora smatrati potporom za poslovanje, koja nije spojiva s unutarnjim tržištem.

(130) S obzirom na prethodna razmatranja Komisija smatra da je društvo JCD dobilo nezakonitu državnu potporu nespojivu s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a, time što je zadržalo oglasne površine iz ugovora iz 1984. nakon datuma uklanjanja predviđenog Prilogom 10. ugovoru iz 1999., ne plaćajući ni najamninu ni porez. Ta se potpora mora vratiti pod uvjetom da povrat nije pao u zastaru na temelju članka 17. Uredbe (EU) 2015/1589.

3.4.5. *Iznos nespojive potpore*

(131) Opće načelo koje se primjenjuje za izračun iznosa nespojive potpore jest da se procijeni iznos najamnina i poreza koje bi grad Bruxelles trebao naplatiti da nije bilo mjere.

(132) Komisija smatra da se iznos nespojive potpore mora izračunati za svaku oglasnu površinu iz ugovora iz 1984. zadržanu nakon 15. rujna 2001. ([45]), uzimajući kao referencu dugovane najamnine na temelju ugovora iz 1999. i poreze koji se općenito primjenjuju na oglasne površine ([46]) između početno predviđenog datuma za uklanjanje ([47]) (ako je taj datum nakon 15. rujna 2001.) ili 15. rujna 2001. (ako je početno predviđeni datum za uklanjanje bio prije 15. rujna 2001.) i datuma kada su oglasne površine stvarno bile uklonjene.

(133) Kao što je navedeno u uvodnim izjavama 111. do 114., belgijska nadležna tijela dolaze do zaključka da je iznos potpore eventualno dodijeljene društvu JCD [100 000 – 150 000] EUR, a na temelju logike kompenzacije između oglasnih površina iz ugovora iz 1984. zadržanih sa zakašnjenjem i prijevremeno uklonjenih oglasnih površina. Izračun belgijskih nadležnih tijela temelji se na zapisnicima sudskog izvršitelja koje je sastavilo društvo CCB 3. prosinca 2007. i 21. prosinca 2009. Belgijska nadležna tijela smatraju da ti zapisnici sudskog ovršitelja pokazuju da je 2007. broj oglasnih površina koji je odgovarao površinama koje su bile uklonjene prije datuma uklanjanja predviđenog u Prilogu 10. bio veći od broja oglasnih površina koji je odgovarao površinama koje su bile zadržane nakon datuma uklanjanja predviđenog u Prilogu 10. Jedino je zapisnik sudskog ovršitelja sastavljen na zahtjev društva CCB 21. prosinca 2009. pokazao da je ravnoteža bila narušena u korist društva JCD. Belgijska nadležna tijela smatraju da se, prema tome, čak i ako je postojala bilo kakva prednost odobrena društvu JCD u provedbi ugovora, kvantifikacija te prednosti može ograničiti na godine 2007. do 2011., bez opasnosti od davanja pogodnosti društvu JCD.

(134) Kao što je objašnjeno u odjeljku 3.4.2.2., Komisija smatra da argumentacija belgijskih nadležnih tijela, koja se temelji na mehanizmu kompenzacije, nije utemeljena i da prednost dodijeljena društvu JC Decaux odgovara svim uštedama koje je ostvario poduzetnik time što je nastavio upotrebljavati oglasne površine iz ugovora iz 1984. umjesto da ih je zamijenio oglasnim površinama u skladu s ugovorom iz 1999.

(135) Uostalom, argument Komisije o tom pitanju bio je potvrđen presudom Žalbenog suda u Bruxellesu od 29. travnja 2016. ([48]) U toj presudi Žalbeni sud potvrđuje da JCD nije poštovao datume uklanjanja predviđene u Prilogu 10. ugovoru iz 1999. i da je prema tome bespravno upotrebljavao brojne oglasne površine na javnom području grada Bruxellesa.

(136) Konkretno, Žalbeni sud odbacuje zamisao o mehanizmu kompenzacije na koji se pozivaju belgijska nadležna tijela za staru opremu koja je bila zadržana nakon predviđenog datuma uklanjanja u zamjenu za prijevremeno uklanjanje stare opreme jer takav mehanizam nije bio ni predviđen ni odobren ugovorom iz 1984. Žalbeni sud potvrđuje da ni iz koje isprave ne proizlazi da je nakon sklapanja ugovora iz 1999. društvo JCD dobilo izričito dopuštenje grada Bruxellesa da pristupi „premještanju" oglasnih površina. Sud odbacuje žalbu i potvrđuje presudu koju je 13.

([45]) Trajanje zastare od deset godina zabranjuje svaku naplatu prije 15. rujna 2001.

([46]) Iznos nespojive potpore kada je riječ o porezu mora se izračunati na temelju članaka 3., 4. i 5. Uredbe od 17. listopada 2001., članaka 4. do 7. Uredbe od 18. prosinca 2006. i članaka 4., 5. i 6. pravilnika o porezu od 17. prosinca 2007., od 15. prosinca 2008., od 9. studenog 2009., od 20. prosinca 2010. i od 5. prosinca 2011.

([47]) Ovi su datumi navedeni u Prilogu 10.

([48]) Presuda Žalbenog suda u Bruxellesu od 29. travnja 2016. (9. vijeće) u okviru predmeta 2011/AR/140.

prosinca 2010. donio Prvostupanjski sud francuskog govornog područja u Bruxellesu. Potvrdio je da je društvo JCD, bespravno upotrebljavajući oglasne površine na javnom području grada Bruxellesa, objektivno nezakonito postupilo protivno poštenoj tržišnoj praksi jer je uporabom oglasnih površina koje se nisu nalazile ili se više nisu smjele nalaziti u mreži grada društvo JCD dobilo nezakonitu konkurentsku prednost koja je mogla odvratiti oglašivače od njegova konkurenta, društva CCB.

(137) Posljedično, Komisija smatra da se nespojiva potpora mora izračunati jedino na temelju nenaplaćenih najamnina i poreza na predugo zadržane oglasne površine, bez primjene ikakve logike kompenzacije. Da bi to učinila, belgijska nadležna tijela moraju za svaku predmetnu oglasnu površinu i svako relevantno razdoblje uzeti u obzir postojeće najamnine i poreze koji proizlaze iz Pravilnika o porezu iz 2001. i sljedećih godina za oglasnu površinu na istom mjestu.

(138) U tom pogledu Pravilnikom o porezu od 17. listopada 2001. u pogledu privremenog oglašavanja na i u javnom prostoru za godine 2002. do 2006. uveden je porez na privremeno oglašavanje na i u javnom prostoru. Grad Bruxelles donio je i Pravilnik o porezu od 18. prosinca 2006. kojim je bio predviđen isti porez za godinu 2007. Od porezne godine 2008. grad Bruxelles uveo je poseban porez na oglasne površine ([49]).

(139) Komisija smatra da su se pravilnici o porezima na oglasne površine trebali automatski primjenjivati na oglasne površine iz ugovora iz 1984. koji su bili predugo zadržani i da je porezno oslobođenje predviđeno tim pravilnicima o porezu za predugo zadržane oglasne površine iz 1984. odstupanje od referentnog sustava.

(140) Potrebno je istaknuti da je grad Bruxelles, na temelju izuzeća od poreza za oglase grada Bruxellesa ([50]) predviđenog u Pravilniku o porezu od 17. listopada 2001., prvo smatrao da oglasne površine postavljene prema ugovoru iz 1999. i koje mu pripadaju, nisu oporezive, što bi moglo biti u suprotnosti sa stajalištem koje je Komisija iznijela u uvodnoj

([49]) Pravilnici o porezu od 17. prosinca 2007., od 15. prosinca 2008., od 9. studenog 2009., od 20. prosinca 2010., od 5. prosinca 2011. Člankom 2. predmetnih pravilnika o porezu bilo je predviđeno sljedeće: „oglasne površine obuhvaćene ovim pravilnikom površine su za oglašavanje, površine za privremeno oglašavanje, oglasna vozila i oglasni štandovi". Izračun poreza bio je predviđen u člancima 4. do 6. Točnije, prema članku 4. porez na oglasne površine:
(a) „stopa poreza na oglasne površine iznosi 150,00 EUR po godini i po m^2.
(b) 1. Stopa poreza na oglasne površine namijenjene isključivo u kulturne, društvene i sportske svrhe te za slične namjene, uključujući oglašavanje filmova, umjetničkih ostvarenja i oglašavanje organiziranja sajmova, kongresa, izložbi ili cirkusa, iznosi 50,00 EUR po godini i po m^2.
2. Međutim, kada je više od jedne sedmine oglasne površine upotrijebljeno za trgovačke oznake, nazive ili logotipove, oglasne površine namijenjene isključivo u kulturne, društvene i sportske svrhe te za slične namjene, uključujući oglašavanje filmova, umjetničkih ostvarenja i oglašavanje organiziranja sajmova, kongresa, izložbi oporezuje se po stopi predviđenoj u točki (a) ovog članka.
(c) Porez se naplaćuje za cijelu godinu bez obzira na datum postavljanja ili uklanjanja predmetne oglasne površine."
Prema članku 5. porez na privremene oglasne površine: […]
Prema članku 6., Odredbe zajedničke člancima 4. i 5.,:
(a) porez se naplaćuje po oglasnoj površini.
(b) 1. Za izračun poreza svaki dio m^2 računa se kao cijeli m^2.
2. Odstupajući od stavka 1., za oglasne površine manje od 4 m^2, oporezivanje se provodi po dijelu od 0,25 m^2 po utvrđenom cjeniku podijeljeno s 4.
(c) Za oglasne površine s više oglasnih ploha stopa poreza uvećava se za broj oglasnih ploha.
a. Za oglasne površine koje imaju sustav koji omogućuje uzastopno mijenjanje ili nizanje više oglasa na istoj plohi, stopa poreza udvostručena je.
(d) Kada se površina oglasne površine razlikuje od vidljive oglasne površine, porez se izračunava na temelju vidljive oglasne površine.

([50]) Člankom 5. bilo je predviđeno da su od poreza utvrđenog ovim pravilnikom izuzeti, među ostalim, „oglasi koje postavlja grad ili tijela koja je grad osnovao, financira ih ili su mu podložna". Kao što je pojašnjeno u primjedbama koje su belgijska nadležna tijela dostavila 20. veljače 2017. na dodatna pitanja koja je postavila Komisija 14. veljače 2017., grad Bruxelles nikada nije sam upotrebljavao oglasne površine. Njih su uvijek upotrebljavale treće osobe. Jedine oglasne površine koje pripadaju gradu Bruxellesu jesu one koje su predmet javnog ugovora dodijeljenog 14. listopada 1999. i obnovljenog po isteku. Sadašnji uspješni ponuditelj, odnosno društvo CCB, plaća najamninu za oglasne površine kao i odgovarajuće poreze.

izjavi 139. Odredba o izuzeću kojom su posebno obuhvaćene oglasne površine grada Bruxellesa stvarno je zatim bila uvedena u članak 9. Pravilnika o porezu od 17. prosinca 2007., a zatim uzastopno u pravilnike o porezu od 15. prosinca 2008., od 9. studenog 2009., od 20. prosinca 2010. i od 5. prosinca 2011. ([51])

(141) Međutim, belgijska nadležna tijela navela su i da je grad Bruxelles naknadno zaključio da izuzeće oglasnih površina od poreza samo zato što pripadaju gradu Bruxellesu, a on nije njihov korisnik, stvara nepravednost u odnosu na korisnike drugih oglasnih površina. Slijedom toga odlučio je naplaćivati poreze na oglasne površine iz ugovora iz 1999., a prvi su porezi propisani 29. srpnja 2011. i odnosili su se na poreznu godinu 2009. Belgijska nadležna tijela objasnila su da na temelju članka 6. Zakona od 24. prosinca 1996., od tada stavljenim izvan snage Odlukom od 3. travnja 2014., retroaktivno oporezivanje nije bilo moguće za razdoblje dulje od tri godine od 1. siječnja porezne godine.

(142) Na temelju obrazloženja belgijskih nadležnih tijela Komisija smatra da bi se porezi na oglasne površine uobičajeno primjenjivali na oglasne površine iz ugovora iz 1999. i da stoga nema suprotnosti s njezinim stajalištem prema kojem bi se predugo zadržane oglasne površine iz 1984. jednako tako trebale oporezivati.

(143) Komisija u tu svrhu primjećuje da obje presude od 4. studenoga 2016. koje je donio Prvostupanjski sud francuskog govornog područja u Bruxellesu, a kojima je utvrđeno da društvo JCD ne treba plaćati općinski porez na oglase kada je riječ o oglasnim površinama koje pripadaju gradu na temelju ugovora koji je dodijeljen društvu JCD 14. listopada 1999., ne uzimaju u obzir pitanje usklađenosti s propisima koji se odnose na državne potpore.

(144) Izračun iznosa najamnina i poreza koje je uštedjelo društvo JCD ne predstavlja osobite teškoće i belgijska nadležna tijela to su djelomično učinila u okviru svojih argumenata o potporama *de minimis* (vidjeti uvodne izjave 52. do 53.). Međutim, belgijska nadležna tijela nisu Komisiji dostavila procjenu ukupnog iznosa potpore unatoč ponovljenim zahtjevima Komisije. Društvo CCB dostavilo je procjenu iznosa potpore koju treba vratiti, koji se kreće oko 2 000 000 EUR.

4. **ANALIZA DIJELA VILLO!**

4.1. **Razlozi za pokretanje postupka**

(145) U odluci o pokretanju postupka Komisija je ocijenila da su, u vezi s dodatnim mjerama (izuzeće od određenih naknada ili ukidanje određenih poreza na općinskoj i regionalnoj razini, vidjeti uvodnu izjavu 22.), povezanima s upravljanjem društva JCD koncesijom za javne usluge Villo u regiji glavnog grada Bruxellesa, ispunjeni kumulativni kriteriji koji se odnose na državne potpore i da te mjere posljedično čine državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a.

(146) Osobito, argument belgijskih nadležnih tijela, prema kojem bi te mjere mogle izbjeći tu klasifikaciju na temelju sudske prakse iz predmeta Altmark jer je društvo JCD odabrano na temelju transparentnog poziva na podnošenje ponuda, u ovom se slučaju ne može primijeniti jer te dodatne mjere nisu bile dio tog poziva na podnošenje ponuda: bile su odobrene nakon poziva na podnošenje ponuda u okviru pregovora o sporazumu Villo. Belgijska nadležna tijela tvrde da te dodatne mjere iznose najviše oko [400 000 – 450 000] EUR godišnje (vidjeti uvodnu izjavu 22.).

(147) Uz to, Komisija je izrazila ozbiljne dvojbe oko usklađenosti dodatnih mjera s odlukom Komisije 2005/842/CE ([52]) (dalje u tekstu: „odluka UOGI iz 2005.") i s odlukom UOGI iz 2012. na koje se pozivaju belgijska nadležna tijela. Komisija je posebice izrazila dvojbu da kontrole koncesije koje provode belgijska nadležna tijela (koje su pratile troškove misije, ali ne i prihode na detaljan način) mogu otkloniti mogućnost prekomjerne kompenzacije. Komisija je imala dvojbi i oko točnih načina dodjele prihoda od oglašavanja iz ugovora koje je društvo JCD sklopilo na državnoj razini koncesiji Villo, kako su provedeni u troškovnom računovodstvu društva JCD.

([51]) Člankom 9. Pravilnika o porezu od 17. prosinca 2007. izričito su izuzete „oglasne površine grada ili tijela koje je grad osnovao ili su mu podložna".

([52]) Odluka Komisije 2005/842/EZ od 28. studenoga 2005. o primjeni članka 86. stavka 2. Ugovora o EZ-u na državne potpore u obliku naknade za obavljanje javne usluge koja se dodjeljuje određenim poduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga od općega gospodarskog interesa (SL L 312, 29.11.2005., str. 67.).

(148) Zbog svih prethodno izloženih razloga Komisija je odlučila pokrenuti postupak predviđen u članku 108. stavku 2. UFEU-a u pogledu predmetne mjere i pozvala je belgijska nadležna tijela i sve zainteresirane strane da joj dostave sve potrebne informacije i primjedbe o toj mjeri.

4.2. **Primjedbe zainteresiranih strana o odluci o pokretanju postupka**

(149) Komisija je zaprimila primjedbe više zainteresiranih strana (društva CCB, društva JCD i treće zainteresirane strane koja je htjela ostati anonimna), sažete u nastavku.

4.2.1. *Primjedbe društva CCB*

(150) Komisija je zaprimila primjedbe društva CCB dopisom od 16. srpnja 2015.

(151) Društvo CCB smatra da je društvo JCD primilo državne potpore u okviru upotrebe koncesije Villo i iznosi argumente koji se osobito odnose na kriterije državnih sredstava i prednosti.

4.2.1.1. Državna sredstva

(152) Dodijelivši društvu JCD pravo da zauzme i upotrebljava javno područje u oglasne svrhe (vidjeti uvodne izjave 19. do 22.), a da nisu tražila plaćanje naknade, belgijska nadležna tijela odrekla su se javnih prihoda i dala društvu JCD gospodarsku prednost koja čini državnu potporu ([53]).

4.2.1.2. Prednost

(153) Društvo CCB tvrdi da kompenzacija dodijeljena društvu JCD ne ispunjava niti jedan uvjet utvrđen presudom u predmetu Altmark.

Prvi kriterij iz presude u predmetu Altmark

(154) Društvo CCB smatra da upotreba usluge Villo nije javna usluga koja podrazumijeva uslugu koju operator, ako uzima u obzir vlastiti poslovni interes, ne bi preuzeo ili ne bi preuzeo u istim uvjetima ([54]), upućujući na brojne druge europske gradove u kojima se usluge automatskog iznajmljivanja bicikala već pružaju na zadovoljavajući način u komercijalnim uvjetima ([55]).

Drugi kriterij iz presude u predmetu Altmark

(155) Iz specifikacije proizlazilo je da su glavni elementi, kao što su trajanje koncesije, načini financiranja usluge i sudjelovanje davatelja koncesije u financiranju usluge, bili vrlo neodređeno ([56]) utvrđeni i da, slijedom toga, u specifikaciji nisu jasno i transparentno bili utvrđeni glavni parametri sustava financiranja usluge.

Treći kriterij iz presude u predmetu Altmark

(156) Društvo CCB smatra da nije provedena niti *ex ante* niti *ex post* kontrola opsega prednosti dodijeljenih društvu JCD u okviru koncesije Villo i da je točan financijski utjecaj izuzeća od poreza odobrenih društvu JCD i dalje nepoznat. Dakle, nije moguće jamčiti nepostojanje prekomjerne kompenzacije.

([53]) Vidjeti točku 33. Komunikacije Komisije o primjeni pravila o dodjeljivanju državnih potpora Europske unije za naknade koje se dodjeljuju za pružanje usluga od općeg gospodarskog interesa (SL C 8, 11.1.2012., str. 4.–14.).
([54]) Ibid, točka 47.
([55]) Barcelona i Antwerpen navedeni su kao primjer.
([56]) Na primjer, kada je riječ o financiranju, u specifikaciji bilo je navedeno da je davatelj koncesije „otvoren za različite pristupe financiranju.”.

Četvrti kriterij iz presude Altmark

(157) Društvo CCB tvrdi da je koncesija Villo bila dodijeljena društvu JCD nakon pregovaračkog postupka s objavom, koji se može smatrati dovoljnim za ispunjavanje tog četvrtog kriterija iz presude Altmark jedino u iznimnim slučajevima. Društvo CCB smatra da ako je o dodatnim mjerama u pogledu važnih elemenata koncesije (kao što je dodjela izuzeća od općinskih poreza) odlučeno nakon poziva na podnošenje ponuda, ne može se zaključiti da je takvim pozivom na podnošenje ponuda bilo moguće odabrati operatora koji uslugu od općeg gospodarskog interesa pruža po najnižoj cijeni.

4.2.1.3. Spojivost

(158) Društvo CCB osporava zaključak Komisije u odluci o pokretanju postupka, prema kojem bi se spojivost mjera trebala analizirati s obzirom na odluku UOGI iz 2012.

Primjenjivost Odluke o uslugama od općeg gospodarskog interesa iz 2012.

(159) Društvo CCB tvrdi da kompenzacije odobrene društvu JCD u okviru upotrebe koncesije Villo iznose više desetaka milijuna eura po godini i da stoga prekoračuju prag od 15 000 000 EUR godišnje, prema kojem se utvrđuje primjenjivost Odluke UOGI iz 2012. ([57]) Društvo CCB osobito smatra da, uz prihode od oglašavanja, cijene koje plaćaju korisnici i izuzeća od poreza i naknada, treba uzeti u obzir i prednosti dodijeljene društvu JCD zbog oslobađanja od plaćanja naknade za zauzimanje i upotrebu javnog prostora u oglašivačke svrhe.

Poštovanje zahtjeva iz Odluke UOGI iz 2012

(160) Osim toga, društvo CCB tvrdi da u ovom slučaju nije ispunjeno više uvjeta predviđenih Odlukom UOGI iz 2012.

(161) Ovlaštenje: društvo CCB osporava tvrdnju da su ispunjeni uvjeti ovlaštenja kako su utvrđeni u članku 4. Odluke UOGI iz 2012. S jedne strane Odluka o upotrebi javne usluge Villo od 25. studenoga 2010. bila je donesena približno dvije godine nakon dodjele koncesije Villo ([58]). S druge strane sporazum Villo bio je produljen na 17 godina i 4 mjeseca, iako je u sporazumu Villo bilo utvrđeno trajanje od 15 godina. Društvo CCB osporava da je to trajanje opravdano zbog opsega potrebnih ulaganja, kako je navedeno u uvodnoj izjavi 99. odluke o pokretanju postupka. Društvo CCB primjećuje da iz godišnjih financijskih izvještaja društva JCD proizlazi da su troškovi bicikala uvedenih u okviru sustava Villo amortizirani po stopi od 20 % godišnje, što znači da su bicikli potpuno amortizirani nakon pet godina od datuma njihova postavljanja.

(162) Kompenzacija: mehanizam kompenzacije i parametri za izračun, kontrolu i reviziju kompenzacije nisu dovoljno opisani. U tom pogledu, kada je riječ o dodjeli prihoda od oglašavanja, društvo CCB smatra da je od ključne važnosti da belgijska nadležna tijela uzmu u obzir *Gross Rating Point* (GRP) ([59]) oglasnih ploha Villo, a ne prosječne prihode koje stvaraju sve plohe koje upotrebljava društvo JCD u okviru svojih mreža. U pogledu troškova koje treba uzeti u obzir za izračun kompenzacije društvo CCB ističe da prema članku 5. Odluke UOGI iz 2012., treba uzeti jedino „troškove koji su nastali obavljanjem usluge od općeg gospodarskog interesa", što je definicija koja isključuje moguće troškove povezane s postavljanjem i upotrebom oglasnih površina.

(163) Provjera nepostojanja prekomjerne kompenzacije: kao što je prethodno navedeno (vidjeti uvodnu izjavu 156.), društvo CCB smatra da ne postoji nikakav nadzor prekomjerne kompenzacije društva JCD u okviru upotrebe koncesije Villo. Osim toga, prema izračunima društva CCB, društvo JCD dobilo je znatnu prekomjernu kompenzaciju.

4.2.1.4. Iznosi kompenzacija

(164) Društvo CCB osporava iznose koji proizlaze iz izuzeća od općinskih poreza kako su navedeni u odluci o pokretanju postupka. Društvo CCB tvrdi da su se ta izuzeća znatno povećala nakon potpune upotrebe koncesije Villo 2014. i da iznose najmanje 650 000 EUR godišnje, dakle znatno iznad najvećeg planiranog iznosa od [250 000 – 350 000] EUR godišnje (vidjeti uvodnu izjavu 22.).

([57]) Vidjeti članak 2. točku (a) Odluke UOGI iz 2012.

([58]) Odluka od 25. studenoga 2010. o reguliranju upotrebe javne usluge automatskog iznajmljivanja bicikala, objavljena u službenom listu *Moniteur belge* od 7. prosinca 2010., članak 2.

([59]) GRP je indeks koji određuje komercijalnu vrijednost oglasne plohe ovisno o njezinoj sposobnosti da je vidjeti što više potrošača kao i o učestalosti vizualnih kontakata između te plohe i ciljanog potrošača.

(165) Osim toga, društvo CCB smatra da je besplatna upotreba oglasnih površina sama po sebi državna potpora. Društvo CCB smatra da treba kvantificirati vrijednost svake oglasne plohe i, upućujući na ugovor između njega i grada Antwerpena, zaključuje da je izuzeće od svakog plaćanja koje je imalo društvo JCD jednako potpori od gotovo 8 000 000 EUR godišnje.

4.2.2. *Primjedbe drugog podnositelja pritužbe*

(166) Komisija je zaprimila primjedbe treće anonimne osobe dopisom od 17. srpnja 2015. Treća anonimna osoba jednako tako ističe da su sporazumom Villo društvu JCD dodijeljene državne potpore.

(167) Treća osoba osobito osporava da su u ovom slučaju ispunjeni uvjeti iz presude u predmetu Altmark jer parametri kompenzacije nisu bili prethodno objektivno i transparentno utvrđeni. Uz to, nije bio uveden nikakav sustav nadzora kako bi se spriječila prekomjerna kompenzacija, što bi spriječilo moguću spojivost na temelju odluke UOGI iz 2012.

(168) Konačno, anonimna treća osoba „odlučno" osporava stajalište belgijskih nadležnih tijela prema kojem su prihodi od oglašavanja bili namijenjeni oglasnim panoima Villo po ključu dodjele koji je jednako važan kao i GRP (vidjeti uvodnu izjavu 196.).

4.2.3. *Primjedbe društva JDC*

(169) Društvo JCD dostavilo je Komisiji primjedbe o odluci o pokretanju postupka dopisom od 17. srpnja 2015.

4.2.3.1. Postojanje državnih potpora

(170) Društvo JCD tvrdi da se sporazum Villo financirao isključivo privatnim sredstvima i da od njega ne ostvaruje nikakvu gospodarsku prednost. Posljedično, sporazum Villo ne sadržava državnu potporu. Jedina javna sredstva uključena u ovom slučaju rezultat su izuzeća od regionalnih naknada i odredbi o reviziji cijene koja se nalazi u sporazumima sklopljenima s općinama. Društvo JCD smatra da se te mjere trebaju smatrati kompenzacijama javne usluge obuhvaćenima sudskom praksom u predmetu Altmark. Društvo JCD osobito iznosi argumente u nastavku:

Prvi kriterij iz presude u predmetu Altmark

(171) Prema odluci kojom se uređuje upotreba usluge dodijeljene sporazumom Villo, usluga se odnosi na „organiziranje sustava automatskog iznajmljivanja bicikala za prijevoz osoba na cijelom području regije glavnog grada Bruxellesa". Društvo JCD smatra da se obveze te usluge uvelike sastoje od postavljanja mreže iznajmljivanja bicikala svojem stanovništvu, trajno, po prihvatljivoj cijeni i uz planiranje obveza povezanih s održavanjem mreže, na primjer, kada je riječ o prisutnosti na terenu i zamjeni neispravnih bicikala. Tako društvo JCD smatra da poštovanje kriterija pružanja obveza javne usluge „ne predstavlja nikakvu teškoću u ovom slučaju."

Drugi kriterij iz presude u predmetu Altmark

(172) Društvo JCD ističe da obveza prethodnog utvrđivanja parametara kompenzacije ne znači da se potonja mora izračunavati posebnom formulom. U ovom slučaju glavni parametri sustava financiranja objektivno su i transparentno bili navedeni u specifikaciji, kojom je, među ostalim, bilo predviđeno i sljedeće:

ii. sklonost davatelja koncesije ponudi koja ne zahtijeva nikakav financijski doprinos Regije; i

i. koncesionar snosi rizik upotrebe;

iii. Regija ni u kojem slučaju ne sudjeluje ni financijski paušalno ni periodično.

(173) Društvo JCD jednako tako smatra da način na koji funkcionira izuzeće od regionalnih naknada omogućuje da se unaprijed točno izračuna njegov iznos množenjem fiksnog iznosa naknada s brojem postavljenih oglasnih površina.

(174) U pogledu odredbe o prilagodbi cijena njihov financijski učinak poznat je unaprijed jer se njima želi kompenzirati porast općinskog poreza, neovisno o tome što je naravno bilo nemoguće predvidjeti promjene predmetnog poreza.

Treći kriterij iz presude u predmetu Altmark

(175) Društvo JCD smatra da nema prekomjerne kompenzacije zbog sljedećih razloga:

i. izuzeće od naknade za zauzimanje javnog prostora u oglašivačke svrhe bilo je odobreno kao naknada zato što je prihvatilo znatniju izgubljenu dobit koja je proizlazila iz smanjenja broja oglasnih površina koje su se mogle postaviti na temelju sporazuma Villo;

ii. odredbama o prilagodbi cijena sklopljenima s općinama jedino se nastojala zaštititi ravnoteža ugovora koja je u početku bila utvrđena u sporazumu Villo, uz vrlo ograničeni financijski učinak: manje od [0 – 50 000] EUR za godinu 2013. i manje od [0 – 50 000] EUR za godinu 2014.;

iii. odredba čija je svrha neutralizirati promjene u regionalnim porezima redovna je odredba koja nikada nije bila primijenjena;

iv. sporazum Villo podliježe strogom nadzoru belgijskih nadležnih tijela: sporazumom Villo jasno je utvrđen broj oglasnih površina koje se mogu postaviti u okviru koncesije; sporazumom su predviđene jasne obveze u pogledu operativnosti sustava; društvo JCD mora nadležnim tijelima Regije dostavljati informacije o provedbi sporazuma; sporazumom je predviđena obveza za društvo JCD da upravnom odboru dostavlja godišnji izvještaj s podacima o upotrebi sustava; upravni odbor svake tri godine sastavlja izvještaj o tehničkom i tehnološkom stanju voznog parka bicikala; i odlukom kojom se uređuje upotreba usluge dodijeljene sporazumom Villo predviđen je godišnji nadzor provedbe ugovora o koncesiji koji provode Vlada i Parlament Regije. Nadalje, na temelju članka 21. sporazuma Villo, ako se društvo JCD ne pridržava važećeg zakonodavstva i etičkih pravila u pogledu oglašavanja, kažnjava se novčanom kaznom od 4000 EUR po danu; i

v. sporazum Villo deficitaran je.

Četvrti kriterij iz presude Altmark

(176) Društvo JCD tvrdi da je postupak poziva na podnošenje ponuda nakon kojeg je sklopljen sporazum Villo bio posve otvoren i nediskriminirajući te da nema dvojbe da je Regija odabrala kandidata koji je u mogućnosti pružiti javnu uslugu po najmanjoj cijeni za zajednicu, s obzirom na to da je, čak i ako se uzmu u obzir dodatne mjere donesene nakon postupka dodjele ugovora, ponuda društva JCD i dalje bila najpogodnija.

4.2.3.2. Spojivost

(177) Pod pretpostavkom da Komisija zaključi da su izuzeće od regionalnih naknada i odredbe o prilagodbi cijena državna potpora, društvo JCD tvrdi da su spojive s unutarnjim tržištem na temelju Odluke UOGI iz 2012.

Primjenjivost Odluke o uslugama od općeg gospodarskog interesa iz 2012.

(178) Člankom 2. stavkom 1. točkom (a) Odluke UOGI iz 2012. njezino je područje primjene ograničeno na potpore koje ne premašuju godišnji iznos od 15 000 000 EUR. Društvo JCD primjećuje da se kompenzacija javne usluge definira kao svaka prednost dodijeljena javnim sredstvima i da se prihodi od oglašavanja kao i plaćanja korisnika ne mogu uzeti u obzir za primjenu te odredbe. Slijedom toga društvo JCD smatra da je godišnji iznos navodne potpore u ovom slučaju znatno ispod tog praga i stoga je obuhvaćen područjem primjene odluke.

Poštovanje zahtjeva iz Odluke UOGI iz 2012

(179) Društvo JCD smatra da sporazum Villo poštuje odredbe odluke UOGI iz 2012. i iznosi argumente u nastavku.

(180) Ovlaštenje: društvo JCD upućuje na uvodnu izjavu 73. odluke o pokretanju postupka prema kojoj su obveze javne usluge koje ima korisnik koncesije sadržane u sporazumu Villo i u odluci od 25. studenoga 2010. koju je donio Parlament Regije.

(181) U pogledu trajanja ovlaštenja društvo JCD smatra da je trajanje od 15 godina opravdano s obzirom na opseg potrebnih ulaganja. Postavljanje stanica i osiguravanje bicikala podrazumijevaju znatne troškove dok je sporazumom Villo ograničen broj oglasnih površina koje se mogu postaviti kao i indeksiranje cijena za korisnike. Nadalje, društvo JCD primjećuje da odlukom UOGI iz 2005., primjenjivom u trenutku sklapanja sporazuma Villo, nije bila predviđena nikakva odredba o trajanju predmetne koncesije.

(182) Društvo JCD smatra da u ovom slučaju nije bilo potrebno da se ovlaštenjem predvide mogući načini povrata prekomjernih kompenzacija s obzirom na to da je od sklapanja sporazuma Villo bio uklonjen svaki rizik od prekomjerne kompenzacije, među ostalim zato što je ugovor bio dodijeljen na temelju otvorenog, transparentnog i nediskriminirajućeg postupka poziva na podnošenje ponuda.

(183) Kompenzacija: društvo JCD primjećuje da, s obzirom na to da je upravljanje koncesijom bilo deficitarno do danas, nije moguće da je bilo prekomjerno kompenzirano. Stoga nije potrebno izračunati operativnu maržu društva JCD kako bi se provjerilo može li se potonja smatrati razumnom i nije, dakle, potrebno provjeriti je li referentna vrijednost upotrijebljena za provjeru nepostojanja prekomjerne kompenzacije precijenjena.

(184) U pogledu dodjele prihoda od oglašavanja povezanih sa sporazumom Villo, društvo JCD primjećuje da se u njemu postavljene oglasne površine vrednuju s obzirom na to koliki broj stanovnika pokrivaju, koliko su uspješne kod publike i s obzirom na broj oglasnih ploha, s time da ne uzima u obzir ugovorno podrijetlo tih ploha i uzimajući u obzir konkurentski kontekst i njihov položaj u strateški važnom gradu. Smatra da ocjenjivanje stvarne vrijednosti isključivo na temelju GRP-a, kao što to smatra društvo CCB (vidjeti uvodnu izjavu 162.), nije relevantno jer oglasna ploha koja se prodaje sama (čak i uz visoki GRP) nije zanimljiva oglašivačima koji žele nacionalnu pokrivenost.

(185) Nadzor prekomjerne kompenzacije: Društvo JCD smatra da su operativni nadzori predviđeni sporazumom Villo (vidjeti uvodnu izjavu 175. iv. takvi da osiguravaju nepostojanje prekomjerne kompenzacije.

4.2.3.3. Iznos kompenzacija

(186) U pogledu izuzeća od naknade za upotrebu regionalnog javnog prostora, društvo JCD pojašnjava da u okviru pregovora koji su prethodili sklapanju sporazuma Villo, društvo JCD pristalo je smanjiti broj oglasnih površina koje se mogu postaviti u okviru koncesije javne usluge, u odnosu na ono što je bilo predviđeno u njegovoj ponudi.

(187) Broj samostalnih oglasnih površina od 2 m^2 i broj oglasnih površina od 8 m^2 smanjeni su na 25 jedinica. Zauzvrat je Regija odobrila društvu JCD izuzeće od naknade za upotrebu javnog prostora oglasnim površinama od 8 m^2 postavljenim u okviru sporazuma Villo.

(188) To izuzeće iznosi najviše [50 000 – 150 000] EUR godišnje (vidjeti uvodnu izjavu 22.).

(189) U pogledu neutralizacije izmjena općinskih poreza društvo JCD pojašnjava da je financijski učinak praktički vrlo ograničen. Istodobno ovisi o propisanim predmetnim porezima i o fakturiranju koje izvršava društvo JCD. Naknade koje prefakturira društvo JCD na temelju odredbi o prilagodbi cijena u praksi su iznosile manje od [0 – 50 000] EUR godišnje do 2017.

4.3. **Primjedbe Belgije**

4.3.1. *Primjedbe Belgije o odluci o pokretanju postupka*

(190) Belgijska nadležna tijela dostavila su svoje primjedbe o odluci o pokretanju postupka dopisom od 21. svibnja 2015.

4.3.1.1. Postojanje državnih potpora

(191) Belgijska nadležna tijela potvrdila su svoje početno stajalište prema kojem mjere predviđene u sporazumu Villo sklopljenom s društvom JCD ispunjavaju sve kriterije iz presude u predmetu Altmark i da stoga te mjere nisu državne potpore.

(192) Belgijska nadležna tijela dostavila su osobito sljedeće argumente:

Prvi kriterij iz presude u predmetu Altmark

(193) Poticanjem ekološkog prijevoznog sredstva koje pruža odgovor na probleme mobilnosti koji postoje u Bruxellesu, belgijska nadležna tijela smatraju da stavljanje na raspolaganje javnosti sustava automatskog iznajmljivanja bicikala neosporno ima svrhu od općeg interesa.

Drugi kriterij iz presude u predmetu Altmark

(194) Belgijska nadležna tijela smatraju da su specifikacije, na temelju kojih su društva JCD i BBC izradila svoju detaljnu ponudu, sadržavale glavne parametre sustava financiranja:

i. prihodi sustava u cijelosti su privatnog podrijetla;

ii. nema neposrednih bespovratnih sredstava niti neposredne kompenzacije gubitaka od koncesije; i

iii. operativni rizik u cijelosti snosi koncesionar.

Treći kriterij iz presude u predmetu Altmark

(195) Belgijska nadležna tijela najprije smatraju da je koncesija bila dodijeljena na temelju otvorenog, transparentnog i nediskriminirajućeg poziva na nadmetanje, koji dopušta pretpostavku da nema prekomjerne kompenzacije. U mjeri u kojoj je Regija izričito isključila plaćanje neposrednih bespovratnih sredstava kao naknadu za koncesiju, ta otvorenost, transparentnost i nediskriminacija nužno su omogućile isključivanje svakog rizika od prekomjerne kompenzacije.

(196) Drugo, financijske mjere predviđene koncesijom nisu stvorile nikakvu prekomjernu kompenzaciju u korist društva JCD. Belgijska nadležna tijela smatraju:

i. da je izuzeće od naknada za upotrebu javnog prostora u regiji koje je imalo društvo JCD, a koje je iznosilo najviše [50 000 – 150 000] EUR godišnje, pokrivalo samo mali dio ukupnih operativnih troškova koncesije te je iznosilo [0–5] % troškova 2012.;

ii. neutralizacija mogućih budućih promjena u regionalnim porezima (vidjeti uvodnu izjavu 22.) redovna je odredba u ugovorima o dugoročnoj koncesiji, a obrazlaže se autonomnom poreznom nadležnošću Regije i činjenicom da nije predviđena nikakva kompenzacija u slučaju gubitaka u upravljanju koncesijom. U ovom slučaju nije došlo do povećanja regionalnih poreza, stoga odredba o neutralizaciji nikada nije bila primijenjena;

iii. odredbe o prilagodbi cijena u dvostranim sporazumima sklopljenima s općinama (vidjeti uvodnu izjavu 22.) ograničene su na predviđanje korektivnog iznosa kako bi se osigurala ravnoteža ugovora i ne odnose se na općinski porez koji općine slobodno mogu prilagođavati. Kao što je utvrđeno u uvodnoj izjavi 82. odluke o pokretanju postupka, predmetna neutralizacija bila bi jednaka najvećem iznosu od [50 000 – 150 000] do [250 000 – 350 000] EUR, ovisno o predmetnoj stopi usporedbe;

iv. u pogledu dodjele prihoda od oglašavanja društvo JCD primjenjuje koeficijent valorizacije na svaki ugovor koji odgovara dodanoj vrijednosti u odnosu na prosječni prihod po oglasnoj plohi, a ta je metodologija u skladu s najnovijim načinima u sektoru; i

v. sporazum o koncesiji podliježe sustavnom nadzoru. S jedne strane upravni odbor ([60]) i odbor za potporu, kojima društvo JCD svake godine podnosi izvještaj o operativnosti sustava, zaduženi su za ispravnu provedbu sporazuma. S druge strane, odlukom od 25. studenoga 2010. predviđen je godišnji nadzor provedbe ugovora o koncesiji koji provodi Vlada Regije glavnog grada Bruxellesa i Parlament Regije glavnog grada Bruxellesa.

([60]) Upravni odbor osnovan je člankom 6. sporazuma Villo i zajedno ga čine najmanje dva člana koje imenuje ministar za mobilnost unutar službe Bruxelles Mobilité i od najmanje dva člana koje imenuje društvo JCD.

Četvrti kriterij iz presude Altmark

(197) Belgijska nadležna tijela smatraju da je koncesija Villo bila dodijeljena društvu JCD nakon otvorenog, transparentnog i nediskriminacijskog postupka. U pogledu financijskih mjera dodanih nakon poziva na podnošenje ponuda (vidjeti uvodnu izjavu 22.), njihova je jedina svrha bila kompenzirati smanjenje očekivanih prihoda od oglašavanja i sačuvati ravnotežu ugovora u budućnosti.

4.3.1.2. Spojivost

(198) Pod pretpostavkom da su mjere predviđene sporazumom Villo državne potpore, belgijska nadležna tijela smatraju da bi mogle biti spojive s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora, s obzirom na to:

i. da je pružanje usluge dijeljenja bicikala, čime se promiče ekološko prijevozno sredstvo kao alternativa automobilu, jasno utvrđen cilj u interesu Zajednice;

ii. da je financiranje koncesije gotovo u cijelosti privatnim sredstvima primjereno i proporcionalno te ima poticajni učinak; i

iii. da su narušavanje tržišnog natjecanja i učinci na trgovinu ograničeni zato što je koncesija rezultat djelotvornog i transparentnog poziva na nadmetanje s isključivo lokalnom primjenom.

4.3.2. *Primjedbe Belgije o primjedbama zainteresiranih strana*

(199) Belgijska nadležna tijela dostavila su svoje primjedbe o primjedbama zainteresiranih strana dopisom od 2. listopada 2015.

(200) Belgijska nadležna tijela odbacuju argumente koje su iznijeli podnositelji pritužbe. Ističu da mjere predviđene sporazumom Villo ispunjavaju sve kriterije iz presude u predmetu Altmark i stoga nisu državne potpore. Podredno belgijska nadležna tijela smatraju da su mjere spojive s unutarnjim tržištem na temelju:

i. članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora; i

ii. Odluke o uslugama od općeg gospodarskog interesa iz 2012.

4.3.2.1. Postojanje državnih potpora

(201) Dok društvo CCB tvrdi da je regija glavnog grada Bruxellesa dodijelila društvu JCD pravo na upotrebu javnog prostora u oglašivačke svrhe ne tražeći plaćanje naknade, belgijska nadležna tijela odbacuju tu premisu i tvrde da je doprinos za upotrebu oglasnih površina pružanje javne usluge iznajmljivanja bicikala, kako je predviđeno u pozivu na podnošenje ponuda.

(202) Osim toga, belgijska nadležna tijela potvrđuju stajalište koje su iznijela u svojem dopisu od 21. svibnja 2015., prema kojem su kriteriji iz presude u predmetu Altmark ispunjeni u ovom slučaju (vidjeti uvodne izjave 191. do 197.). Iznose nove argumente u vezi s prvim dvama kriterijima iz presude u predmetu Altmark (vidjeti uvodne izjave 203. do 204.).

Prvi kriterij iz presude u predmetu Altmark

(203) Prema mišljenju belgijskih nadležnih tijela tvrdnja društva CCB prema kojoj se usluga iznajmljivanja bicikala slična sustavu Villo već pruža u drugim europskim gradovima, a da nije izričito kvalificirana kao usluga od općeg gospodarskog interesa, nije relevantna u ovom slučaju. Primjećuju da je pojam usluge od općeg gospodarskog interesa relativan i da ovisi o okolnostima. U ovom slučaju regija glavnog grada Bruxellesa suočena je s velikim pritiskom automobila, što zahtijeva donošenje ambicioznih i učinkovitih mjera. U iznesenom primjeru koji se odnosi na grad Antwerpen, belgijska nadležna tijela utvrđuju da predmetni gospodarski subjekt (društvo CCB) prima izravnu subvenciju.

Drugi kriterij iz presude u predmetu Altmark

(204) Belgijska nadležna tijela smatraju da kada bi način financiranja javne usluge morao biti jasno utvrđen odmah po obavijesti o nadmetanju, poziv na nadmetanje bio bi posve beskoristan jer kandidati ne bi imali manevarski prostor. Belgijska nadležna tijela potvrđuju svoje stajalište prema kojem su u specifikaciji objektivno i transparentno bili izneseni parametri financiranja usluge (vidjeti uvodnu izjavu 194.).

4.3.2.2. Usklađenost

Primjenjivost Odluke o uslugama od općeg gospodarskog interesa iz 2012.

(205) Iako belgijska nadležna tijela ne pristaju na valorizaciju bilo kakve potpore, smatraju da je ukupni iznos navodne potpore u svakom slučaju znatno manji od 15 000 000 EUR, s obzirom na to da posve privatni prihodi (kao što su prihodi od oglašavanja) nisu obuhvaćeni izračunom potpore. Stoga belgijska nadležna tijela smatraju da je godišnji iznos navodne potpore uistinu obuhvaćen područjem primjene Odluke UOGI iz 2012.

Ispunjavanje zahtjeva iz Odluke UOGI iz 2012.

(206) U pogledu produljenja trajanja koncesije (vidjeti uvodnu izjavu 161.) belgijska nadležna tijela smatraju da je riječ o usklađivanju trajanja prve faze s trajanjem druge faze (vidjeti uvodnu izjavu 20.). To je usklađivanje opravdano zbog više razloga: dulje trajanje različitih potrebnih postupaka od predviđenog, želja da se usklade dvije faze kako bi se postiglo dobro upravljanje, potreba da se kompenzira smanjenje broja oglasnih površina i želja da se građanima dovoljno dugo pruža javna usluga.

(207) Belgijska nadležna tijela smatraju da je koncesija Villo bila dodijeljena društvu JCD jasnim i izričitim ovlaštenjem koje određuje parametre kompenzacije i omogućuje sprečavanje svake prekomjerne kompenzacije (vidjeti uvodne izjave 193. do 197.).

Članak 107. stavak 3. točka (c) UFEU-a

(208) Belgijska nadležna tijela potvrđuju stajalište koje su iznijela u svojem dopisu od 21. svibnja 2015. (vidjeti uvodnu izjavu 198.), a prema kojem bi mjere predviđene sporazumom Villo mogle biti spojive s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora, s obzirom na to:

i. da je pružanje usluge dijeljenja bicikala jasno utvrđen cilj u interesu Zajednice;

ii. da je sporazum izrađen kao primjeren i proporcionalan instrument s poticajnim učinkom;

iii. da su narušavanje tržišnog natjecanja i učinci na trgovinu ograničeni.

4.4. **Dodatne primjedbe zainteresiranih strana**

4.4.1. *Dodatne primjedbe društva CCB*

(209) Društvo CCB tvrdi da su troškovi koje je imalo društvo JCD u provedbi sporazuma Villo mnogo niži od troškova prijavljenih u početku te da su prema tome niži i od troškova koje navode belgijska nadležna tijela kako bi dokazala nepostojanje prekomjerne kompenzacije:

i. društvu JCD smanjen je broj bicikala koje je trebalo staviti u promet s 5000 na 4500 bicikala;

ii. društvo JCD moglo je ostvariti znatnu uštedu zahvaljujući dodatku sporazumu Villo, kojim je broj stanica za bicikle koje je trebalo postaviti smanjen s 400 na 360; i

iii. broj putovanja koje je zabilježio Villo 2015. smanjio se za 150 000 u odnosu na 2014.

(210) Društvo CCB izračunalo je prihode od oglašavanja koje je ostvarilo društvo JCD provedbom sporazuma Villo na način da je utvrdilo oglasne površine prema njihovu datumu postavljanja i položaju, zatim je izračunalo broj oglasnih ploha koje je upotrebljavalo društvo JCD te je naposljetku primijenilo službene cijene društva JCD za njegovu mrežu u Bruxellesu kao i popuste koji se u pravilu primjenjuju u sektoru vanjskog oglašavanja za tu vrstu oglasnih površina. Prema tim izračunima društvo JCD znatno je podcijenilo predmetne prihode od oglašavanja.

(211) Društvo CCB zaključuje da je društvo JCD dobilo prekomjernu naknadu od 27 300 000 EUR od svibnja 2009. do veljače 2017.

(212) Budući da ne postoji nadzor prekomjerne kompenzacije (vidjeti uvodnu izjavu 163.), društvo CCB smatra da bi trebalo uvesti sustav nadzora koji bi omogućavao da se svake godine provjeri prima li koncesionar prekomjernu kompenzaciju te po potrebi korekciju utvrđene prekomjerne kompenzacije. Taj bi nadzor trebala provoditi treća neovisna strana.

(213) Društvo CCB nadalje smatra da bi se nadzor prekomjerne kompenzacije trebao temeljiti na razumnoj dobiti koja se izračunava s obzirom na troškove usluge od općeg gospodarskog interesa, a ne s obzirom na stvorene prihode.

4.4.2. *Dodatne primjedbe društva JCD*

(214) U pogledu primjene GRP-a za utvrđivanje prihoda od oglašavanja nastalih sporazumom Villo (vidjeti uvodne izjave 162. i 184.) društvo JCD pojasnilo je da je to bio jedan od kriterija koje upotrebljava kako bi odredio vrijednost oglasnih mreža. Međutim, društvo JCD smatra da teoretski indeks GRP oglasnih površina nije dovoljan za vrednovanje oglasnih površina iz ugovora. Društvo JCD utvrđuje vrijednost postavljenih oglasnih površina u okviru svakog ugovora s obzirom na prosječan prihod po oglasnoj plohi, izračunan na nacionalnoj osnovici, a na koji se primjenjuje korektivni koeficijent ovisno o različitim čimbenicima, osobito GRP-u oglasnih ploha, položaja oglasnih površina u gradu od strateške važnosti za oglašivače, ali i stupanj oglašivačkog pritiska koji se razlikuje od jednog grada do drugog, kao i konkurentski kontekst.

(215) Ističući ograničenu važnost GRP-a, društvo JCD primjećuje da usporedba GRP-a i cijene po oglasnoj plohi između njegove najveće nacionalne mreže i najveće mreže u Bruxellesu stvara viškove od [10 – 20] %, odnosno [20 – 30] %, koji su slični korektivnom koeficijentu oglasnih ploha koje su se upotrebljavale u okviru sporazuma Villo, a koji iznosi [20 – 30] %.

(216) U pogledu troškova nastalih primjenom sporazuma Villo društvo JCD smatra da iznosi koje je dobilo društvo CCB ne odgovaraju stvarnosti, što se objašnjava na sljedeći način:

i. činjenicom da metoda društva CCB ne uzima u obzir ulaganja koja zahtijeva izrada infrastruktura potrebnih na početku koncesije;

ii. društvo CCB primjenjivalo je trošak od 1450 EUR po biciklu i po godini, što je iznos koji je bio naveden u ponudi društva JCD, koji se stoga temeljio na procjenama.

(217) Društvo JCD ne prihvaća iznose koje je navelo društvo CCB kada je riječ o neutralizaciji općinskih poreza (vidjeti uvodnu izjavu 164.). Društvo JCD tvrdi da razliku između iznosa koje je procijenilo društvo CCB i stvarnih iznosa objašnjava sljedeće:

i. upotreba netočnih stopa: suprotno izračunima društva CCB, samo nekoliko općina primjenjuje stopu poreza na oglasne površine iznad 75 EUR po m^2 površine godišnje;

ii. primjena mehanizma na općine koje nisu uključene: čini se da je društvo CCB primijenilo mehanizam prilagodbe na općine Etterbeek, Schaerbeek i Saint-Josse, a bilateralni sporazumi s tim općinama ne sadržavaju tu odredbu;

iii. automatska primjena mehanizma: društvo JCD u praksi naplaćuje iznose na temelju mehanizma prilagodbe tek nakon što fakturira naknadu općinama. U skladu s odredbama prilagodbe od postavljanja i upotrebe oglasnih površina i trenutka naplate iznosa može proći određeno vrijeme.

(218) U pogledu iznosa prihoda od oglašavanja društvo CCB podcijenilo je popust koji primjenjuje društvo JCD: stopa popusta bliža je [60 – 70]% nego 40 %. Kada bi se primjenjivala prikladna stopa popusta, prihodi od oglašavanja bili bi znatno niži – gotovo upola manji – od procjena koje iznosi društvo CCB.

(219) Društvo JCD osporava i iznos koji je navelo društvo CCB kada je riječ o besplatnoj upotrebi oglasnih površina (vidjeti uvodnu izjavu 165.). Društvo JCD tvrdi da društvo CCB ne uzima u obzir činjenicu da je upotreba oglasnih površina predviđena koncesijom Villo neodvojiva od pružanja javne usluge iznajmljivanja bicikala. Prihodi od oglašavanja zapravo su namijenjeni financiranju javne usluge.

(220) Društvo JCD smatra da je upotreba oglasnih površina uzeta u obzir za financiranje koncesije Villo jer on upotrebljava oglasne površine Villo kao naknadu za znatne troškove uzrokovane pružanjem javne usluge iznajmljivanja bicikala.

4.5. **Dodatne primjedbe Belgije**

(221) U pogledu trajanja sporazuma Villo (vidjeti uvodnu izjavu 161.) belgijska nadležna tijela primjećuju i da odlukom UOGI iz 2005., primjenjivom u trenutku sklapanja sporazuma Villo, nije bila predviđena nikakva odredba o trajanju pružanja javne usluge (vidjeti uvodnu izjavu 181.). Osim toga, nadležna tijela smatraju da je produljenje trajanje koncesije Villo bilo opravdano zbog triju razloga:

i. okolnosti koje nisu ovisile o stranama usporile su provedbu sporazuma;

ii. želja da se usklade dvije faze sporazuma Villo: prvo su bile predviđene dvije faze sporazuma koje su trebale trajati petnaest godina, s time da su započele u različitim trenucima. Ta je okolnost u praksi dovela do dva različita roka isteka za fazu 1 i za fazu 2 (kako je navedeno u uvodu dodatka); i

iii. smanjenje broja oglasne opreme koju je upotrebljavao JCD, što je posljedica dodatka sporazumu Villo.

4.6. **Drugi dodatak sporazumu Villo**

(222) Vlada regije glavnog grada Bruxellesa i društvo JCD potpisali su 29. ožujka 2018. dodatak sporazumu Villo. Taj je dodatak sastavljen kako bi se omogućio točniji i redovitiji nadzor nepostojanja prekomjerne kompenzacije.

(223) Dodatkom je propisano da se rezultati odvojenog troškovnog računovodstva društva JCD dostavljaju Regiji. Rezultati sadržavaju prihode od koncesije Villo, uz odvojeni prikaz prihoda ostvarenih od plaćanja korisnika, prihoda od oglašavanja, izuzeća od regionalne naknade i neutralizacija povećanja općinskih poreza, kao i troškove koncesije, uz odvojeni prikaz operativnih troškova, troškova upravljanja i amortizacije ulaganja povezanih s uslugom Villo.

(224) Dodatkom je propisano da svake godine povjerenik zadužen za nadzor godišnjih financijskih izvještaja društva JCD („revizor") provjerava jesu li načela računovodstvenog odvajanja koje primjenjuje društvo JCD u skladu s odlukom UOGI iz 2012. Svake godine rezultati odvojenih računa dostavljaju se nadzorniku nakon provjere revizora.

(225) Nadzornik svake godine provjerava je li omjer godišnjeg rezultata poslovanja (EBIT), podijeljen s godišnjim kumulativnim troškovima (od 2009.) povezanim s upravljanjem koncesijom Villo, prekoračio prag od [10 – 20] % ([61]). Ako je taj prag prekoračen i u granicama prekoračenja, iznos regionalne naknade koje je bilo oslobođeno društvo JCD, uvećan za iznos koji proizlazi iz učinka mjera povezanih s općinskim porezima, plaća se retroaktivno u cijelosti ili djelomično za prethodnu godinu.

(226) Dodatkom je propisano i da revizor prema toj metodi provjerava nepostojanje prekomjerne kompenzacije za razdoblje 2009. – 2017. i da sastavlja sažeto izvješće koje dostavlja upravnom odboru. Izvješće je bilo potrebno sastaviti što prije nakon potpisivanja tog dodatka.

4.7. **Procjena mjera prije drugog dodatka**

(227) Komisija u svojoj procjeni razlikuje razdoblje prije dodatka (vidjeti uvodnu izjavu 222.) i razdoblje nakon dodatka.

4.7.1. *Državna potpora u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a*

(228) Kriteriji na temelju kojih se utvrđuje postojanje državnih potpora opisani su u uvodnim izjavama 70. do 71. U uvodnim izjavama 229. do 249. provjerava se jesu li kriteriji ispunjeni za svaku mjeru: izuzeće od regionalnih naknada za upotrebu javnog prostora, neutralizacija povećanja općinskih poreza i odredba o nepredvidivosti regionalnih poreza (vidjeti uvodnu izjavu 22.).

([61]) Postotak koji odgovara standardnom omjeru od [10 – 20] % na prihode.

4.7.1.1. Pripisivost i državna sredstva

(229) Kriteriji na temelju kojih se utvrđuje pripisivost i postojanje državnih sredstava opisani su u uvodnim izjavama 72. i 73.

Pripisivost

(230) Nije sporno da je regija glavnog grada Bruxellesa dodijelila koncesiju Villo i da je Regija odobrila dodatne mjere nakon dodjele te koncesije (vidjeti uvodne izjave 19. do 22.). Osporene mjere tada su pripisive državi.

Državna sredstva

(231) Gubitak prihoda za regiju glavnog grada Bruxellesa kao i za različite općine koje su dio njezina područja, povezan s osporenim mjerama, izgubljena je dobit za tijela javne vlasti i stoga su to državna sredstva prenesena društvu JCD.

(232) Predmetna državna sredstva upravo su i. izgubljena dobit koja proizlazi iz izuzeća od naknade za upotrebu javnog prostora regije glavnog grada Bruxellesa za oglasne površine od 8 m^2, a iznose najviše [50 000 – 150 000] EUR godišnje; ii. gubitak prihoda povezan s neutralizacijom mogućeg povećanja regionalnih poreza, jednak iznosu obuhvaćenom tim povećanjem; i iii. gubitak prihoda povezan s neutralizacijom mogućeg povećanja općinskih poreza, jednak iznosu obuhvaćenom tim povećanjem i najviše [250 000 – 350 000] EUR godišnje (vidjeti uvodnu izjavu 22.).

(233) Sustav iznajmljivanja bicikala Villo financira se i upravljanjem i upotrebom oglasnih površina, uz plaćanja koje provode klijenti. Prihodi od oglašavanja kao i plaćanja korisnika za koncesiju sasvim su privatna sredstva i ne mogu se kvalificirati kao državna sredstva.

(234) Komisija smatra da prihodi od oglašavanja koje je ubiralo društvo JCD ne čine jasno državna sredstva s obzirom na to da dolaze od privatnih ugovora između društva JCD i njegovih klijenata u kojima država ne sudjeluje ni na koji način.

(235) Osim toga, nije moguće smatrati da se regija glavnog grada Bruxellesa odriče državnih sredstava samo zato što i sama ne sudjeluje u nekoj gospodarskoj djelatnosti. Takav pristup državnim sredstvima bio bi previše opsežan i zabranio bi državi da dopusti djelatnosti na svojem državnom području, a da prethodno ne provjeri bi li sama mogla obavljati određenu djelatnost.

4.7.1.2. Postojanje gospodarske prednosti

(236) Kriteriji na temelju kojih se utvrđuje postojanje selektivne gospodarske prednosti opisani su u uvodnim izjavama 82. i 83.

(237) U ovom slučaju izuzeća od regionalnih naknada i neutralizacija povećanja općinskih poreza omogućuju društvu JCD da ne snosi troškove koje bi uobičajeno teretili njegova financijska sredstva i stoga mu omogućuju ostvarivanje koristi.

(238) Međutim, belgijska nadležna tijela smatraju da se dodatne mjere trebaju smatrati kompenzacijama javne usluge obuhvaćenima sudskom praksom iz presude u predmetu Altmark.

(239) U presudi Altmark Sud Europske unije pojasnio je da kompenzacija odobrena uz pomoć državnih sredstava za troškove povezane s pružanjem usluge od općeg gospodarskog interesa ne čini prednost ako su ispunjena četiri kumulativna uvjeta ([62]):

i. poduzetniku koji prima naknadu moraju zaista biti povjerene obveze pružanja javnih usluga i te obveze moraju biti jasno određene;

ii. parametri na temelju kojih se izračunava naknada moraju biti unaprijed određeni na objektivan i transparentan način;

([62]) Presuda Suda, *Altmark Trans i Regierungspräsidium Magdeburg*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, t. 87. do 95.

iii. nadoknada ne smije premašivati iznos potreban za pokrivanje svih ili dijela troškova nastalih izvršenjem obveza pružanja javne usluge, uzimajući u obzir povezane račune, kao i razumnu dobit za izvršenje tih obveza; i

iv. ako se izbor poduzetnika zaduženog za izvršenje obveza javne usluge ne provodi u okviru postupka javne nabave koji se provodi u svrhu odabira kandidata koji može pružati te usluge po najnižem trošku za zajednicu, razina potrebne kompenzacije utvrđuje se na temelju analize troškova koje bi u sklopu izvršavanja tih obveza imalo srednje poduzeće kojim se dobro upravlja i koje je dobro opremljeno.

(240) U pogledu drugog kriterija Altmark Komisija primjećuje da financijski učinak koji na regiju glavnog grada Bruxellesa imaju dodatne mjere, predviđene sporazumom tek nakon poziva na podnošenje ponuda, a osobito mjere kao što je neutralizacija povećanja općinskih poreza, nije bio poznat u vrijeme kada je ta mjera bila dodijeljena jer u potpunosti ovisi o budućim promjenama općinskih poreza. S obzirom na nepostojanje ograničenja najvećeg financijskog učinka te mjere Komisija je ne smatra potpuno transparentnom.

(241) U pogledu trećeg kriterija iz predmeta Altmark prije dodjele dodatnih analiziranih mjera nije bilo provjereno prekoračuje li kompenzacija koju je naplatilo društvo JCD za vrijeme upravljanja koncesijom ono što je potrebno kako bi se obuhvatili svi troškovi ili dio troškova uzrokovanih izvršavanjem obveza koje iz nje protječu, uzimajući u obzir s time povezane prihode kao i razumnu dobit za izvršavanje tih obveza.

(242) Konačno, u pogledu četvrtog kriterija iz predmeta Altmark Komisija smatra da dodavanjem određenih mjera nakon poziva na podnošenje ponuda, nije jasno može li se smatrati da je ostvaren cilj tog poziva na podnošenje ponuda s obzirom na presudu Altmark, a to je odabir operatora koji je u mogućnosti pružiti javnu uslugu po najmanjoj cijeni za zajednicu. Naime, ako sve mjere kompenzacije nisu obuhvaćene predmetnim pozivom na podnošenje ponuda, teško je zaključiti omogućuje li takav poziv na podnošenje ponuda da se izabere operater koji pruža uslugu od općeg gospodarskog interesa po najmanjoj cijeni, čak i ako je postupak poziva na podnošenje ponuda sam po sebi transparentan.

(243) Zbog razloga iznesenih u uvodnim izjavama 240. do 242. Komisija smatra da uvjeti iz sudske prakse u predmetu Altmark nisu ispunjeni u ovom slučaju i da stoga prijenosi dodatnih državnih sredstava o kojima je odluka donesena nakon poziva na podnošenje ponuda daju gospodarsku prednost društvu JCD.

(244) U pogledu iznosa te prednosti belgijska nadležna tijela u početku su ocijenila da neutralizacija općinskih poreza iznosi najviše približno [50 000 – 100 000] EUR godišnje. Međutim, tim je izračunom bila uzeta u obzir činjenica da općine općenito na javne usluge primjenjuju smanjenu poreznu stopu u usporedbi s komercijalnim operatorima koji moraju plaćati standardnu višu stopu. Belgijska nadležna tijela smatraju prednošću jedino razliku između povoljnije razine poreza odobrene općenito javnim službama i razine poreza koja se stvarno primjenjuje na društvo JCD u okviru koncesije Villo. Komisija smatra da stvarno dodijeljena prednost društvu JCD odgovara razlici između standardne stope i stope koja se primjenjuje na društvo JCD. Ta prednost može iznositi najviše [250 000 – 350 000] EUR godišnje prema početnim izračunima belgijskih nadležnih tijela ([63]).

(245) Društvo JCD ukupno je primilo prednost od najviše [400 000 – 500 000] EUR godišnje ([50 000 – 150 000] EUR za izuzeće od naknade za upotrebu javnog prostora regije glavnog grada Bruxellesa i [250 000 – 350 000] EUR za primjenu odredbe o prilagodbi cijena koja se odnosi na općinske poreze, vidjeti uvodnu izjavu 22.).

4.7.1.3. Selektivnost

(246) Kriteriji na temelju kojih se ocjenjuje selektivnost mjere opisani su u uvodnoj izjavi 97.

([63]) Vidjeti uvodnu izjavu 82. odluke o pokretanju postupka.

(247) Budući da osporene mjere čine pojedinačne mjere potpore, utvrđivanjem gospodarske prednosti (vidjeti uvodne izjave 236. do 245.) može se pretpostaviti njihova selektivnost ([64]). U izostanku pokazatelja o suprotnom ta se pretpostavka primjenjuje u ovom slučaju i dovoljna je da se mjere proglase selektivnima.

4.7.1.4. Narušavanje tržišnog natjecanja i utjecaj na trgovinu među državama članicama

(248) Zbog istih razloga koji su navedeni u uvodnim izjavama 103. do 121., dodatne mjere odobrene društvu JCD za koncesiju Villo imaju učinke koji bi mogli narušiti tržišno natjecanje i utjecati na trgovinu među državama članicama.

4.7.1.5. Zaključak o prisutnosti potpore

(249) Na temelju prethodnih razmatranja Komisija smatra da su u vezi s dodatnim mjerama povezanima s upravljanjem društva JCD koncesijom za javne usluge Villo u regiji glavnog grada Bruxellesa ispunjeni kumulativni kriteriji koji se odnose na državne potpore i da te mjere stoga čine državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a.

4.7.2. *Zakonitost potpore*

(250) Komisija utvrđuje da dodatne mjere obuhvaćene tim dijelom pritužbe, a koje čine državne potpore u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora, nisu bile prijavljene u skladu s članka 108. stavka 3. UFEU-a.

(251) Međutim, belgijska nadležna tijela smatraju da ako te mjere čine državnu potporu, to su kompenzacije javne usluge spojive s unutarnjim tržištem na temelju odluke UOGI primjenjive u vrijeme događaja (kada su te mjere bile dodijeljene, na snazi je bila odluka UOGI iz 2005., koja je bila zamijenjena odlukom UOGI iz 2012.). Obama tekstovima bilo je predviđeno izuzeće od obveze prijave za mjere koje ispunjavaju uvjete spojivosti iz tih tekstova ([65]).

(252) Da bi se mjere smatrale spojivima, dovoljno je da ispunjavaju uvjete iz odluke UOGI iz 2005. koja se primjenjivala u trenutku dodjele mjera. Analiza spojivosti s odlukom UOGI iz 2005. iznesena je u nastavku.

4.7.3. *Spojivost potpore na temelju Odluke UOGI iz 2005.*

4.7.3.1 Područje primjene

(253) Odluka UOGI iz 2005. primjenjuje se jedino na usluge koje se mogu kvalificirati kao usluge od općeg gospodarskog interesa. Iz sudske prakse proizlazi da ako ne postoje sektorski propisi kojima je to pitanje uređeno na razini Unije, države članice imaju široku marginu prosudbe u pogledu definicije usluga koje bi se mogle kvalificirati kao usluge od općeg gospodarskog interesa, a zadatak je Komisije osigurati da u tome nema očite pogreške.

(254) U ovom slučaju Komisija smatra da nema očite pogreške u mjeri u kojoj usluga odgovara potrebi građana koja ne bi bila ispunjena u istim okolnostima bez intervencije države (iznos koji plaćaju korisnici, na primjer, nije dovoljan da pokrije troškove usluge). Nadalje, zanimljivo je primijetiti da je belgijski Ustavni sud, kada mu je bilo postavljeno to pitanje, potvrdio da je sustav automatskog iznajmljivanja bicikala Villo javna usluga ([66]).

([64]) Presuda Suda od 4. lipnja 2005., *Komisija protiv MOL-a*, C-15/14 P, ECLI:EU:C:2015:362, t. 60. Presuda Suda od 30. lipnja 2006., *Kraljevina Belgija protiv Komisije*, C-270/15, ECLI:EU:C:2016:489, t. 49. Presuda Općeg suda od 13. prosinca 2017., *Helenska Republika protiv Komisije*, T-314/15, ECLI:EU:T:2017:903, t. 79.

([65]) Vidjeti članak 3. Odluke UOGI iz 2005. i odluke UOGI iz 2012.

([66]) Vidjeti presudu belgijskog Ustavnog suda 68/2012 od 31. svibnja 2012.

(255) U skladu s člankom 2. stavkom 1. točkom (a) Odluke UOGI iz 2005. ona se primjenjuje na državne potpore u obliku kompenzacija javne usluge ispod 30 000 000 EUR godišnje, dodijeljenih poduzetnicima čiji je prosječni godišnji promet bez poreza, uključujući sve djelatnosti, manji od 100 000 000 EUR kroz dvije financijske godine koje su prethodile godini u kojoj je dodijeljena usluga od općeg gospodarskog interesa.

(256) Ukupni iznos potpore dodijeljene društvu JCD, u obliku izuzeća od naknade za upotrebu javnog prostora i neutralizacije povećanja općinskih poreza, znatno je ispod praga od 30 000 000 EUR godišnje jer nije prešao iznos od najviše [400 000 – 500 000] EUR godišnje (vidjeti uvodnu izjavu 245.), kako tvrde belgijska nadležna tijela. Osim toga, godišnji promet bio je znatno ispod 100 000 000 EUR u godinama 2006.–2007. Stoga je po toj osnovi primjenjiva odluka UOGI iz 2005.

4.7.3.2. Usklađenost sa zahtjevima

(257) Člankom 4. Odluke UOGI iz 2005. propisano je: „Obavljanje usluge od općeg gospodarskog interesa povjerava se predmetnom poduzetniku na temelju jednog ili više pravnih akata, o čijem obliku može odlučiti svaka država članica. *Taj akt ili akti moraju sadržavati, osobito:* […] mjere za izbjegavanje i povrat moguće prekomjerne naknade."

(258) Jasan i izričit opis mjera za izbjegavanje i povrat moguće prekomjerne naknade bio je uključen u ovlaštenje društva JCD tek od 29. ožujka 2018., kada je donesen drugi dodatak sporazumu Villo (vidjeti uvodne izjave 222. do 226.). Stoga Komisija smatra da taj zahtjev iz Odluke UOGI iz 2005. nije ispunjen i da predmetne potpore nisu spojive s unutarnjim tržištem na temelju odluke UOGI iz 2005.

4.7.4. *Spojivost potpore na temelju Odluke UOGI iz 2012.*

4.7.4.1. Područje primjene

(259) Člankom 10. točkom (b) Odluke UOGI iz 2012. predviđeno je da „svaka potpora koja je stupila na snagu prije stupanja na snagu ove Odluke, a nije bila usklađena s unutarnjim tržištem, niti je bila izuzeta od obveze prijave u skladu s Odlukom 2005/842/EZ, no ispunjava uvjete utvrđene ovom Odlukom, smatrat će se usklađenom s unutarnjim tržištem i izuzetom od obveze prethodne prijave". Uzimajući u obzir prethodno navedeno, Komisija smatra da je potporu potrebno analizirati na temelju Odluke UOGI iz 2012.

(260) Kao što je objašnjeno u uvodnim izjavama 253. i 254., Komisija smatra da nema očite pogreške u definiciji usluge od općeg gospodarskog interesa. U skladu s člankom 2. stavkom 1. točkom (a) Odluke UOGI iz 2012. ona se primjenjuje na državne potpore u obliku kompenzacije za pružanje javnih usluga u iznosu do 15 000 000 EUR godišnje. Prema tvrdnjama belgijskih nadležnih tijela ukupni iznos potpore dodijeljene društvu JCD znatno je ispod tog praga (vidjeti uvodnu izjavu 245.). Stoga je po toj osnovi primjenjiva odluka UOGI iz 2012.

4.7.4.2. Usklađenost sa zahtjevima

(261) Člankom 4. Odluke UOGI iz 2012. (kao i člankom iz Odluke UOGI iz 2005.) propisano je: „Obavljanje usluge od općeg gospodarskog interesa povjerava se predmetnom poduzetniku na temelju jednog ili više pravnih akata, o čijem obliku može odlučiti svaka država članica. *Taj akt ili akti moraju sadržavati, osobito:* […] mjere za izbjegavanje i povrat moguće prekomjerne naknade."

(262) Kao što je objašnjeno u uvodnoj izjavi 258., Komisija smatra da taj zahtjev iz Odluke UOGI nije ispunjen i da predmetne potpore nisu spojive s unutarnjim tržištem na temelju odluke UOGI iz 2012.

4.7.5. *Spojivost potpore na temelju Okvira UOGI iz 2012.*

4.7.5.1. Područje primjene

(263) U skladu s točkom 7. Komunikacije Komisije o primjeni pravila o državnim potporama Europske unije na naknadu koja se dodjeljuje za obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa ([67]) (dalje u tekstu: „okvir UOGI iz 2012."), „načela iz ove Komunikacije primjenjuju se na kompenzacije za obavljanje javne usluge jedino u mjeri u kojoj potonje čine državne potpore koje nisu obuhvaćene odlukom [UOGI iz 2012.]." Uzimajući u obzir prethodno navedeno, Komisija smatra da je potporu potrebno analizirati na temelju Okvira UOGI iz 2012.

(264) U skladu s točkom 69. Okvira za usluge od općeg gospodarskog interesa iz 2012. „Komisija će primjenjivati načela utvrđena u ovoj Komunikaciji na nezakonite potpore o kojima odluku donese nakon 31. siječnja 2012., čak i ako je potpora dodijeljena prije tog datuma". Okvir UOGI iz 2012. stoga je primjenjiv od samog početka koncesije Villo.

4.7.5.2. Usklađenost sa zahtjevima

(265) Komisija će provjeriti spojivost potpore s uvjetima sadržanima u odjeljku 2. Okvira UOGI iz 2012., uzimajući u obzir činjenicu da se u skladu s točkom 61. Okvira „načela iz točaka 14., 19., 20., 24., 39., 51. do 59. i 60.a ne primjenjuju na potpore koje ispunjavaju uvjete iz članka 2. stavka 1. Odluke [UOGI iz 2012.]." Kao što je prethodno dokazano (vidjeti uvodnu izjavu 260.), potpora u ovom slučaju ispunjava te uvjete.

Prava usluga od općeg gospodarskog interesa

(266) U skladu s točkom 12. Okvira UOGI iz 2012. „dodijeljena potpora mora se odnositi na pravu uslugu od općeg gospodarskog interesa, u smislu članka 106. stavka 2. Ugovora […]." Komisija smatra da primjena sporazuma Villo odgovara pravoj usluzi od općeg gospodarskog interesa (vidjeti uvodne izjave 253. do 254.).

Potreba za aktom o ovlaštenju u kojemu bi bile navedene obveze obavljanja javnih usluga i metode izračuna kompenzacije

(267) U skladu s točkom 15. Odluke UOGI iz 2012. „odgovornost za upravljanje uslugom od općeg gospodarskog interesa povjerava se predmetnom poduzetniku na temelju jednog ili više pravnih akata, o čijem obliku može odlučiti svaka država članica." U skladu s točkom 16. takav akt mora osobito sadržavati narav i trajanje obveza obavljanja javne usluge; poduzetnika koji ima te obveze i, kada je primjereno, predmetno područje; narav svakog isključivog ili posebnog prava dodijeljenog poduzetniku; opis mehanizma naknade i parametara za izračun, nadzor i reviziju naknade; mjere za izbjegavanje i povrat moguće prekomjerne naknade.

(268) U sporazumu Villo belgijska nadležna tijela definirala su koncesiju Villo kao koncesiju javne usluge. Uz to, 25. studenoga 2010. Parlament Regije donio je odluku o upotrebi javne usluge Villo.

(269) U sporazumu Villo javna je usluga definirana kao „stavljanje na raspolaganje sustava automatskog iznajmljivanja bicikala za cijelo područje regije glavnog grada Bruxellesa, o trošku i riziku koncesionara, pod nadležnošću Vlade i uz minimalne uvjete koje potonja utvrdi". Sporazum sadržava obveze obavljanja javne usluge koje ima operator koncesije. U tom su aktu opisani narav, zemljopisni opseg i funkcioniranje usluge. Jednako tako, opisan je sustav određivanja cijena koji se primjenjuje na njegove korisnike.

(270) Trajanje ovlaštenja: trajanje koncesije bilo je utvrđeno na 15 godina i bilo je produljeno za dvije godine i četiri mjeseca (vidjeti uvodnu izjavu 161.) dodatkom koncesiji od 9. lipnja 2011. Takvo je trajanje opravdano opsegom potrebnih ulaganja. To se osobito očituje u činjenici da je društvo JCD pretrpjelo znatne gospodarske gubitke i da je ostvario profit tek nakon 2016. (vidjeti tablicu 1. u nastavku).

([67]) SL C 8, 11.1.2012., str. 4.

(271) Parametri kompenzacije: parametri kompenzacije koji se odnose na predmetne mjere potpore (dodatne mjere) jasno su utvrđeni u sporazumu Villo.

(272) Provjera nepostojanja prekomjerne kompenzacije: uvođenje nadzora nepostojanja prekomjerne kompenzacije uvjet je spojivosti za odluku UOGI iz 2012. (vidjeti njezin članak 4.e) kao i za Okvir UOGI iz 2012. (vidjeti njegovu točku 16.e). Komisija je u uvodnoj izjavi 262. zaključila da u ovom slučaju nije ispunjen zahtjev iz članka 4. (e) Odluke UOGI iz 2012. Međutim, iz nadzora revizora, odnosno revizorskog ureda KPMG proizlazi da u razdoblju 2009.–2017. nije bilo stvarne prekomjerne kompenzacije (vidjeti tablicu 1. u nastavku).

Tablica 1.

Provjera nepostojanja prekomjerne kompenzacije

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Total
Advertising revenue 2 m² displays	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Revenue from use of mudguards	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Advertising revenue 8 m² displays	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Revenue from users	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Revenue reinvoicing taxes 2 m²	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Revenue reinvoicing taxes 8 m²	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Total revenue (A)	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Regional charge	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Revenue price revision clause	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Total public service compensation (B)	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Display taxes	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Direct operating costs	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Management costs	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Amortisation	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Total costs (C)	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Operating result (D) = (A) + (B) − (C)	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]
Profitability (E) = (D)/(C)	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	[…]	*[…]*

(273) Društvo CCB dostavilo je više primjedbi o provjeri nepostojanja prekomjerne kompenzacije.

(274) S jedne strane društvo CCB smatra da se troškovi povezani s postavljanjem i upotrebom oglasnih površina ne mogu uzeti u obzir za izračun kompenzacije odobrene društvu JCD (vidjeti uvodnu izjavu 162.). Uz to, društvo CCB smatra da bi se besplatna upotreba javnog prostora u oglasne svrhe (što naziva izuzećem od naknade za upotrebu općinskog javnog prostora) trebala kvantificirati u odnosu na vrijednost oglasnih površina (vidjeti uvodnu izjavu 165.).

(275) Komisija zapravo smatra da se za provjeru prekomjerne kompenzacije trebaju uzeti u obzir oglasne površine. Ona to čini uzimajući i obzir prihode i troškove koje te oglasne površine stvarno stvaraju. Nema nikakve potrebe upućivati na procjenu oglasnih ploha koja i sama ovisi o prihodima i troškovima koje bi takve oglasne površine mogle stvoriti (vidjeti tablicu 1. u nastavku). Ako oglasne površine imaju operativnu vrijednost veću od onoga što je potrebno za preuzimanje troškova nastalih upotrebom koncesije Villo, ta neravnoteža uz ovakav izračun mora dovesti do zaključka da postoji prekomjerna kompenzacija.

(276) Društvo CCB osporava iznos odobrene potpore koja proizlazi iz izuzeća od općinskih poreza (vidjeti uvodnu izjavu 164.). Društvo JCD utvrdilo je više pogrešaka u izračunima društva CCB (vidjeti uvodnu izjavu 217.). Međutim, Komisija primjećuje da čak i ako se uzme u obzir iznos potpore od 650 000 EUR godišnje, kako ga je utvrdilo društvo CCB, javna misija i dalje je deficitarna u razdoblju 2009.–2017.

(277) U pogledu tvrdnje društva CCB da su troškovi koje je imalo društvo JCD u provedbi sporazuma Villo mnogo niži od troškova prijavljenih u početku (vidjeti uvodnu izjavu 209.), dovoljno je utvrditi da se provjera nepostojanja prekomjerne kompenzacije temelji na stvarnim troškovima koje je imalo društvo JCD, a ne na projekcijama ili procjenama.

(278) Naposljetku, Komisija zaključuje da društvo JCD nije primilo prekomjernu kompenzaciju za pružanje usluga od općeg gospodarskog interesa Villo od 2009. do 2017.

(279) Komisija smatra da je postojanje mehanizma nadzora nepostojanja prekomjerne kompenzacije uistinu nužno samo kako bi se potpora proglasila spojivom na temelju Odluke UOGI iz 2012. u mjeri u kojoj je država odgovorna za nadzor nepostojanja prekomjerne kompenzacije kao i da bi se potpora proglasila spojivom na temelju ugovora UOGI iz 2012. kada je riječ prijavljenim o mjerama ako je taj mehanizam osnova na koji Komisija temelji svoje mišljenje i otklanja mogućnost buduće prekomjerne kompenzacije i ako Komisija ne provodi *ex post* provjeru. Kada Komisija provodi *ex post* provjeru nepostojanja prekomjerne kompenzacije, taj formalni kriterij gubi svoju svrhu, a to je sprečavanje moguće prekomjerne kompenzacije. U slučaju *ex post* provjere Komisije svaka se utvrđena prekomjerna kompenzacija mora vratiti neovisno o tome postoji li nadzor ili ne postoji i obratno, nepostojanje prekomjerne kompenzacije dovoljno je da bi se ispunili uvjeti spojivosti iz Ugovora UOGI iz 2012. po tom pitanju.

(280) Naime, u ovom slučaju Komisija smatra da postojanje nepotpunog nadzora koji je prije provodila država članica kada nije bilo prekomjerne kompenzacije ima ograničenu važnost u mjeri u kojoj je cilj tog uvjeta (nepostojanje prekomjerne kompenzacije) ostvaren. Treba istaknuti da u slučajevima kada je Komisija donijela negativne odluke i naložila povrat kompenzacija za javnu službu (ako nije postojala očita pogreška u definiciji javne usluge), ti povrati odnosili su se jedino na prekomjernu kompenzaciju koju je izračunala Komisija i to neovisno o kvaliteti nadzora koji je provela država članica ([68]). U svakom od tih slučajeva nadzor prekomjerne kompenzacije koji je provodila država članica bio je nepostojeći ili neispravan (zato je i došlo do prekomjerne kompenzacije). U takvoj situaciji alternativa bi bila da se traži povrat svih kompenzacija za javnu uslugu koje su bile dodijeljene operatoru javne usluge iako je pružio javnu uslugu, samo na temelju nepostojanja zadovoljavajućeg mehanizma nadzora, neovisno o stvarnom iznosu prekomjerne kompenzacije.

(281) Takav bi pristup mogao dovesti do apsolutnog povrata svih kompenzacija za javnu uslugu odobrenih operatoru ako ne postoji prekomjerna kompenzacija. Komisija smatra da bi takva alternativa bila suprotna načelima UFEU-a koja se odnose na važne uloge usluga od općeg gospodarskog interesa u Europskoj uniji, a osobito bila bi suprotna članku 14. UFEU-a kojim je predviđeno da Unija vodi računa o tome da se usluge od općeg gospodarskog interesa odvijaju na temelju načela i uvjeta koji im omogućuju ispunjavanje njihovih zadataka.

(282) Stoga, Komisija smatra da se u ovom slučaju uvjet provjere nepostojanja prekomjerne kompenzacije može smatrati ispunjenim.

Poštovanje Direktive Komisije 2006/111/EZ ([69])

(283) Na temelju točke 18. Ugovora UOGI iz 2012. „potpora se može smatrati spojivom s unutarnjim tržištem na temelju članka 106. stavka 2. Ugovora jedino ako se nadležno tijelo po potrebi pridržava Direktive 2006/111/EZ”.

(284) U pogledu računovodstvenog odvajanja postojale su određene neizvjesnosti o odvojenom troškovnom računovodstvu društva JCD povezane osobito s načinom na koji se prihodi koje stvaraju ugovori sklopljeni na nacionalnoj razini dodjeljuju oglasnim površinama koje su sastavni dio koncesije Villo (vidjeti uvodnu izjavu 184.). Nakon donošenja drugog dodatka sporazumu Villo (vidjeti odjeljak 4.6.) revizor će provjeriti načela računovodstvenog odvajanja koje je društvo JCD primjenjivalo svake godine. Ta se provjera provodila za cijelo proteklo razdoblje (2009.–2017.), a nakon objašnjenja belgijskih nadležnih tijela i društva JCD (vidjeti uvodne izjave 196., 214. i 215.) Komisija smatra da je sustav odvojenog troškovnog računovodstva u skladu sa zahtjevima Direktive 2006/111/EZ i da je provjera nepostojanja prekomjerne kompenzacije (vidjeti tablicu 1. u nastavku) provedena na temelju prikladnog računovodstvenog odvajanja.

Nepostojanje prekomjerne kompenzacije

(285) Na temelju točke 49. Okvira UOGI iz 2012. „države članice moraju osigurati da poduzeća ne primaju kompenzaciju veću od iznosa utvrđenog u skladu sa zahtjevima navedenima o ovom odjeljku”.

([68]) Vidjeti u tom kontekstu osobito odluku od 25. siječnja 2012. u slučaju SA.14588 kao i odluku od 10. srpnja 2018. u slučaju SA. 37977.

([69]) Direktiva Komisije 2006/111/EZ od 16. studenoga 2006. o transparentnosti financijskih odnosa između država članica i javnih poduzeća, kao i o financijskoj transparentnosti unutar određenih poduzeća (SL L 318, 17.11.2006., str. 17.).

(286) Kao što je objašnjeno u uvodnoj izjavi 272., društvo JCD nije primilo prekomjernu kompenzaciju za proteklo razdoblje.

Zaključak

(287) Na temelju prethodno iznesenih elemenata Komisija zaključuje da su mjere potpore dodijeljene društvu JCD u okviru sporazuma Villo spojive s unutarnjim tržištem na temelju Okvira UOGI iz 2012 za razdoblje koncesije Villo koje je prethodilo donošenju drugog dodatka, to jest od 5. prosinca 2008. do 29. ožujka 2018.

4.8. **Procjena mjera nakon drugog dodatka**

4.8.1. *Državna potpora u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a*

(288) Budući da se drugim dodatkom ne mijenjaju mjere odobrene društvu JCD u okviru sporazuma Villo, procjena Komisije u pogledu postojanja državnih potpora (vidjeti uvodne izjave 229. do 249.) ostaje nepromijenjena.

4.8.2. *Spojivost potpore na temelju Odluke UOGI iz 2012.*

(289) Drugim dodatkom ispravljeni su nedostaci prethodnog ovlaštenja (vidjeti uvodnu izjavu 262.) na način da je uveden jasan i izričit opis mjera za izbjegavanje i povrat moguće prekomjerne naknade.

(290) Člankom 6. Odluke UOGI iz 2012. propisano je: „Države članice osiguravaju da […] poduzetnik ne prima naknadu koja bi bila viša od iznosa koji je utvrđen u skladu s člankom 5. [iznos naknade ne smije premašiti iznos koji je neophodan za pokrivanje neto troškova koji su nastali prilikom izvršavanja obveze pružanja javnih usluga, uključujući razumnu dobit]. Na zahtjev Komisije o tome dostavljaju dokaze. Provode redovite provjere ili osiguravaju da se takve provjere provode najmanje svake 3 godine za vrijeme trajanja ovlaštenja i na kraju tog razdoblja."

(291) Nadalje, člankom 6. propisano je: „Kad poduzetnik primi naknadu koja je viša od iznosa koji je utvrđen u skladu s članku 5., država članica mora zahtijevati od poduzetnika da vrati iznos prekomjerne naknade koji je primio.".

(292) Drugim je dodatkom propisano da nadzornik svake godine provjerava je li iznos kompenzacije viši od onoga što je potrebno za obavljanje javne usluge, uključujući razumnu dobit. Ako je taj prag prekoračen i u granicama prekoračenja, društvo JCD retroaktivno plaća iznos prekoračenja (vidjeti uvodnu izjavu 225.).

(293) Zbog razloga izloženih u uvodnim izjavama 289. do 292. Komisija zaključuje da su mjere potpore dodijeljene društvu JCD u okviru sporazuma Villo spojive s unutarnjim tržištem na temelju Odluke UOGI iz 2012. od donošenja drugog dodatka.

(294) Potrebno je istaknuti da se ta provjera temelji na usporedbi profita od troškova s referentnom maržom od [10 – 20] %, koja odgovara standardnoj marži na prihode od [10 – 20] % i koja se smatra razumnom na temelju informacija razmijenjenih s društvima CCB i JCD ([70]). Marži na troškove dana je prednost u odnosu na maržu na prihode kako bi se uzeo o obzir komentar društva CCB (vidjeti uvodnu izjavu 213.).

5. **ANALIZA NESPOJIVIH POTPORA POVEZANIH S OGLASNIM POVRŠINAMA IZ UGOVORA IZ 1984.**

(295) U skladu s UFEU-om Komisija je nadležna, kada utvrdi nespojivost potpore s unutarnjim tržištem, odlučiti treba li zainteresirana država članica ukinuti tu potporu ili je izmijeniti ([71]). Nadalje, sudovi Europske unije dosljedno su donosili presude da je svrha obveze države članice da ukine potporu koju Komisija smatra nespojivom s unutarnjim tržištem vraćanje na prethodno stanje ([72]).

([70]) Vidjeti i uvodnu izjavu 109. odluke o pokretanju postupka.
([71]) Presuda Suda od 12. srpnja 1973., *Komisija protiv Njemačke*, C-70/72, ECLI:EU:C:1973:87, t. 13.
([72]) Presuda Suda od 21. ožujka 1990., *Belgija protiv Komisije*, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, t. 66.

(296) U tom kontekstu sudovi Unije ocijenili su da je taj cilj ostvaren kada je korisnik potvrde vratio iznose nezakonito dodijeljenih potpora. Tim povratom korisnik zapravo gubi pravo na prednost koju je na unutarnjem tržištu imao u odnosu na svoje konkurente i ponovno se uspostavlja stanje koje je postojalo prije isplate potpore ([73]).

(297) U skladu sa sudskom praksom u članku 16. stavku 1. Uredbe (EU) 2015/1589 navodi se: „Kada se u slučajevima nezakonite potpore donesu negativne odluke, Komisija donosi odluku kojom se od dotične države članice zahtijeva da poduzme sve potrebne mjere za povrat sredstava potpore od korisnika".

(298) Prema tome, s obzirom na to da su predmetne mjere provedene protivno članku 108. stavku 3. UFEU-a i da ih se smatra nezakonitim i nespojivim potporama, mora se izvršiti njihov povrat kako bi se ponovno uspostavilo stanje na tržištu koje je postojalo prije njihove dodjele. Povratom se mora obuhvatiti rok od trenutka kada je potpora bila stavljena na raspolaganje korisniku sve do njezina stvarnog povrata, prema metodologiji utvrđenoj u uvodnim izjavama 131. do 141. Iznosi koje treba vratiti moraju stvarati kamate do trenutka stvarnog povrata potpore.

6. **SAŽETI ZAKLJUČCI**

6.1. **Dio o oglasnim površinama iz ugovora iz 1984.**

(299) Komisija smatra da, kada je riječ o upotrebi određenih društva JCD oglasnih površina postavljenih na temelju ugovora iz 1984. na području grada Bruxellesa i zadržanih nakon datuma uklanjanja predviđenog Prilogom 10. ugovoru 1999., bez plaćanja najamnine i poreza, kumulativni kriteriji koji se odnose na državne potpore ispunjeni su i ta mjera stoga čini državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a.

(300) U pogledu zakonitosti mjere potpore Komisija utvrđuje da mjera obuhvaćena tim dijelom pritužbe, a koja čini državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora, nije bila prijavljena u skladu s člankom 108. stavka 3. UFEU-a i da je bila provedena. Stoga čini nezakonitu potporu.

(301) Komisija nadalje smatra da je ta potpora nespojiva s unutarnjim tržištem i da je stoga potrebno izvršiti povrat potpore, uključujući glavnicu i kamate, u skladu sa sudskom praksom Suda u predmetu „CELF" ([74]).

6.2. **Dio Villo!**

(302) Komisija smatra da su mjere predviđene u sporazumu Villo državne potpore na temelju članka 107. stavka 1. UFEU-a.

(303) Međutim, mjere predviđene u sporazumu Villo spojive su s unutarnjim tržištem na temelju članka 106. stavka 2. UFEU-a.

(304) U pogledu razdoblja od početka koncesije, odnosno 5. prosinca 2008., do potpisivanja drugog dodatka (vidjeti odjeljak 4.6.), odnosno 29. ožujka 2018., Komisija smatra da mjere predviđene sporazumom Villo ispunjavaju zahtjeve iz Okvira UOGI iz 2012. (vidjeti odjeljak 4.7.). Stoga, iako je riječ o nezakonitim potporama jer nisu bile prijavljene u skladu s člankom 108. stavkom 3. UFEU-a, nije potrebno izvršiti njihov povrat.

(305) U pogledu razdoblja od potpisivanja drugog dodatka sve do kraja koncesije 16. rujna 2026., Komisija smatra da su ispunjeni uvjeti iz Odluke UOGI iz 2012. pod uvjetom da se strogo poštuju uvjeti utvrđeni u tom dodatku (vidjeti odjeljak 4.8.),

([73]) Presuda Suda od 17. lipnja 1999., *Belgija protiv Komisije*, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, t. 64. i 65.
([74]) Presuda Suda od 12. veljače 2008., *CELF i ministre de la Culture et de la Communication („CELF I")*, C-199/06, ECLI:EU:C:2009:79.

DONIJELA JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Državna potpora u korist društva JCD, u iznosu koji odgovara neplaćenim najamninama i porezima na oglasne površine postavljene na temelju ugovora iz 1984. na području grada Bruxellesa i zadržana nakon datuma uklanjanja predviđenog u Prilogu 10. ugovoru iz 1999., koju je od 15. rujna 2001. do 21. kolovoza 2010. dodjeljivala Belgija, kršeći članak 108. stavak 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, nije spojiva s unutarnjim tržištem.

Članak 2.

(1) Belgija je dužna osigurati da joj korisnik potpore vrati potporu iz prvog članka.

(2) Kamate na iznose koje je potrebno vratiti obračunavaju se od dana kada su stavljeni na raspolaganje korisniku do dana njihova stvarnog povrata.

(3) Kamate se računaju na osnovi sastavljenoj u skladu s poglavljem V. Uredbe Komisije (EZ) br. 794/2004 ([75]).

Članak 3.

(1) Povrat potpore iz članka 1. ima trenutačni učinak.

(2) Belgija je dužna osigurati provedbu ove odluke u roku od četiri mjeseca od datuma priopćenja ove Odluke.

Članak 4.

(1) U razdoblju od dva mjeseca od priopćenja ove odluke Belgija mora Komisiji dostaviti sljedeće informacije:

(a) ukupan iznos (glavnica i kamata) koji treba povratiti od korisnika;

(b) podroban opis već poduzetih mjera i mjera predviđenih u svrhu postizanja usklađenosti s ovom odlukom;

(c) dokumente kojima se dokazuje da je korisniku naložen povrat potpore.

(2) Belgija redovno obavješćuje Komisiju o napretku nacionalnih mjera poduzetih za provedbu ove Odluke sve dok se ne izvrši povrat potpore iz članka 1. Na zahtjev Komisije bez odgađanja mora dostaviti sve podatke o već poduzetim mjerama i mjerama predviđenima u svrhu postizanja usklađenosti s ovom odlukom. Dužna je dostaviti i podrobne informacije o iznosima potpore i kamatama koje je korisnik potpore već vratio.

Članak 5.

(1) Mjere predviđene u sporazumu Villo čine državne potpore na temelju članka 107. stavka 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

(2) U pogledu razdoblja od 5. prosinca 2008., odnosno datuma potpisivanja sporazuma Villo, do 29. ožujka 2018., odnosno datuma potpisivanja drugog dodatka sporazumu Villo, mjere predviđene u sporazumu Villo ispunjavaju zahtjeve iz Okvira UOGI iz 2012. ([76]) i spojive su s unutarnjim tržištem. Te su mjere nezakonite jer nisu bile prijavljene u skladu s člankom 108. stavkom 3. UFEU-a.

([75]) Uredba Komisije (EZ) br. 794/2004 od 21. travnja 2004. o provedbi Uredbe Vijeća (EU) 2015/1589 o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu članka 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 140, 30.4.2004., str. 1.).

([76]) Komunikacija Komisije o primjeni pravila o državnim potporama Europske unije na naknadu koja se dodjeljuje za obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa (SL C 8, 11.1.2012., str. 4.).

(3) U pogledu razdoblja od 29. ožujka 2018., odnosno datuma potpisivanja drugog dodatka, do 26. rujna 2026., odnosno isteka koncesije, mjere predviđene u sporazumu Villo ispunjavaju uvjete iz Odluke UOGI iz 2012. ([77]) i spojive su s unutarnjim tržištem pod uvjetom da se strogo poštuju uvjeti utvrđeni u drugom dodatku sporazumu Villo.

Članak 6.

Ova je Odluka upućena Kraljevini Belgiji.

Sastavljeno u Bruxellesu 24. lipnja 2019.

Za Komisiju
Margrethe VESTAGER
Član Komisije

([77]) Odluka Komisije 2012/21/EU od 20. prosinca 2011. o primjeni članka 106. stavka 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na državne potpore u obliku naknade za pružanje javnih usluga koje se dodjeljuju određenim poduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa (SL L 7, 11.1.2012., str. 3.).